

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie
Studijní program: Historická studia
Studijní obor (kombinace): Kulturněhistorická a muzeologická studia

ČINNOST SPOLEČNOSTI KŘESŤANŮ A ŽIDŮ NA PŘELOMU 20. A 21. STOLETÍ

THE ACTIVITIES OF THE SOCIETY OF CHRISTIANS AND JEWS AT THE BREAK OF THE 20th AND 21st CENTURY

Bakalářská práce: 09-FP-KHI-003

Autor:

Zdeňka Červinková

Podpis:

Adresa:

Nerudova 1808

544 01, Dvůr Králové nad Labem

Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Tumis, M.A., Ph.D.

Konzultant: Mgr. Michal Ulvr

Počet

stran	slov	tabulek	příloh
76	20 324	3	11

V Liberci dne: 11.12.2009

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 11.12.2009

Zdeňka Červinková

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat všem, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout. Vedoucímu bakalářské práce PhDr. Stanislavu Tumisovi, M.A., Ph.D., za jeho trpělivou spolupráci a cenné připomínky a náměty. Mimořádný dík patří i členům Společnosti křesťanů a Židů (jmenovitě pí. Kateřině Bubeníčkové, pí. Janě Doleželové, pí. Marii Rút Křížkové, p. Petru Fryšovi, p. Ladislavu Puršlovi, p. Robertu Řehákovi a především předsedovi Společnosti p. Adamu Borzičovi) za jejich ochotu při poskytování informací a materiálů.

ANOTACE

Tato bakalářská práce analyzuje působení české pobočky Společnosti křesťanů a Židů, která v Československu vznikla v roce 1991 a jejímž cílem je přispět k rozvoji a kvalitě židovsko-křesťanských vztahů v České republice. Kromě jiného bakalářská práce pojedná o celosvětové zastřešující a Centru pro studium židovsko-křesťanských vztahů při univerzitě v Cambridgi, zabývající se dialogem mezi křesťany a Židy. Na základě zkoumání Společnosti křesťanů a Židů práce formuluje základní cíle, možnosti a limity židovsko-křesťanského dialogu zejména v české společnosti.

ANNOTATION

This bachelor thesis analyzes activities of the Society of Christians and Jews that was established in 1991 in the Czech Republic. The aim of this organization is to contribute to the development and quality in Jewish-Christians relations in the Czech Republic. In addition, this thesis also focuses on a worldwide organization and the Centre for the Study of Jewish-Christians Relations of the university in Cambridge dealing with the dialogue between Christians and Jews. Based on a study from the Society of Christians and Jews, this thesis formulates basic goals, possibilities and limits in Jewish-Christians dialogue in the Czech society.

ANNOTATION

Ce travail a pour objectif d'analyser l'action de l'annexe tchèque de l'Association des Chrétiens et des Juifs qui a été fondée en 1991. Cette annexe a pour but d'optimiser le développement et la qualité des relations entre les chrétiens et les juifs en République tchèque. En outre, ce travail porte sur l'organisation mondiale et sur l'université de Cambridge. Cette dernière examine le dialogue entre les chrétiens et les juifs. Mon travail établit les principaux objectifs, les possibilités et les limites de leur dialogue dans la société tchèque.

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. SEZNAM ZKRATEK	12
3. ŽIDOVSKO-KŘESŤANSKÝ DIALOG	13
3.1. Co je dialog?	13
3.1.1. Mezináboženský dialog	16
3.1.1.1. Mezináboženské vztahy	17
3.1.2. Typy dialogu	18
3.1.3. Druhy dialogu	18
3.2. Dialog křesťanů a Židů	20
4. DIALOG S ISLÁMEM	22
4.1. Abrahámovský dialog v rámci SKŽ	24
5. HISTORIE SPOLEČNOSTI KŘESŤANŮ A ŽIDŮ	26
5.1. Členská základna	31
5.1.1. Zpracování elektronické databáze.....	31
5.2. Revue SKŽ.....	33
5.2.1. Témata	35
5.3. Logo	42
5.4. Internetové stránky.....	43
5.5. Finance	45
5.5.1. Nadační fond obětem holocaustu.....	45
5.5.2. Nadační fond Věry Třebické-Řivnáčové	47
5.6. Kulturní akce.....	48
5.7. Předsednictvo	51
5.8. Sídlo Společnosti	52
5.9. Vzdělávací činnost	53
5.9.1. Publikace.....	53
5.9.2. Já a Ty	53
5.9.3. Jabok	54
5. 10. Pobočka v Olomouci.....	55

6. ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	58
6.1. International Council of Christians and Jews (ICCJ)	58
6.2. Studium v Cambridgi	59
6.2.1. CJCR	59
6.2.1.1. Obsah	60
6.2.1.2. Hodnocení	61
6.2.1.3. Učební pomůcky	61
6.2.2. CMJR	65
7. ROZHOVORY	66
8. ZÁVĚR.....	71
9. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	73
9.1. Prameny	73
9.1.1. Archivní prameny	73
9.1.2. Tisk	73
9.1.3. Orální historie	74
9.1.4. Online dokumenty.....	74
9.2. Literatura.....	75
10. SEZNAM PŘÍLOH.....	76

1. ÚVOD

Po druhé světové válce si začali křesťané uvědomovat svou spoluvinu za holocaust. Jednou z reakcí na tuto tragickou událost v dějinách lidstva bylo založení Mezinárodní rady křesťanů a Židů. Rada má třicet osm členů, mezi které patří i česká pobočka – Společnost křesťanů a Židů. Tato organizace působí v České republice více než osmnáct let. Jejím hlavním smyslem je rozvíjet dialog mezi křesťany a Židy a zprostředkovat ho široké veřejnosti.

Činnost Společnosti křesťanů a Židů je ukázkou toho, že i přes četné konfrontace v minulosti spolu tato dvě náboženství dokážou otevřeně diskutovat. V rámci svého působení pořádá SKŽ mnoho přednášek a zajímavých akcí, na kterých vysvětluje, že křesťanství a židovství mají v naší kultuře své místo. Spolupracuje s podobnými organizacemi v zemích celého světa a se všemi, kteří mají o židovsko-křesťanský dialog zájem. Veškeré její aktivity se řídí podle stanov, jež mají v současné době dvanáct článků a povinností každého člena je dodržovat je.

Analýzu činnosti Společnosti křesťanů a Židů jsem zvolila zejména proto, že v české společnosti o jejím působení nalezneme jen nepatrné zmínky. Součástí mého zkoumání byla návštěva několika akcí, které Společnost pořádala, což mi pomohlo utvořit si lepší představu o této organizaci. Smyslem práce je analyzovat Společnost a její působení a představit ji široké veřejnosti tak, aby pochopila, že židovsko-křesťanský dialog je nejen potřebný, ale také má v naší společnosti své místo.

V první, především teoretické části textu, jsem se pokusila o definici dialogu, jeho základní typy a druhy, které jsou pro rozhovor typické. Jsou zde analyzovány názory odlišných autorů, kteří mají na tuto problematiku různé názory. Kromě jiného pojednává text o dialogu mezi křesťany a Židy. Práce rovněž pojednává o dialogu s třetím monoteistickým náboženstvím – islámem. Toto téma je v rámci SKŽ uvedeno v tzv. Abrahámovském fóru.

Následující část se zabývá Společností křesťanů a Židů, zejména její činností v české společnosti. Zaměřuje se na oblasti jako historie, financování, vedení, vzdělávání a jiné. Většinu těchto oblastí jsem se snažila analyzovat co nejdůsledněji a neopomenout žádné důležité informace.

Třetí část je věnována spolupráci Společnosti křesťanů a Židů se zahraničními organizacemi. Krátce se zde zabývám zastřešující organizací *International Council of Christians and Jews*. Podrobnější informace uvádím o studiu v Cambridgi ve Velké Británii, kde SKŽ několik let působila jako zprostředkovatel českých studentů vysílaných na školu. Centrum pro studium židovsko-křesťanských vztahů poskytuje studijní programy pro studenty ze všech zemí světa, jež jsou zaměřeny na studium židovsko-křesťanských a židovsko-muslimských vztahů. K tomuto účelu slouží několik projektů, o nichž pojednávám.

Poslední část tvoří rozhovory s lidmi, kteří se na utváření Společnosti podílely v minulosti a s těmi, jež ve Společnosti působí nyní. Záměrně jsem je umístila do samostatné kapitoly, protože si nemyslím, že je vhodné dávat je do příloh. Mým prvotním záměrem bylo umístit je přímo do textu, ale nakonec jsem se rozhodla věnovat jim zvláštní část.

Bakalářská práce odpovídá na několik základních otázek. První z nich se týká postavení SKŽ v české společnosti. Jedním z cílů této analýzy je zjistit, jaký dopad má její působení na širokou veřejnost. Další otázka pojednává o tom, že činnost SKŽ je především v rukách dobrovolníků, kteří tuto práci dělají ve svém volném čase a bez nároku na honorář. Následující otázka je podobného charakteru. Týká se samotné Společnosti a skutečnosti, že se jedná o nevýdělečnou organizaci. Členské příspěvky nepokryjí výlohy, jež jsou spojeny s vydáváním časopisu. Je jen otázkou času, kdy různí sponzoři přestanou poskytovat své příspěvky. Poslední otázka pojednává o obavě židovské strany, že jim křesťané chtějí vnutit svoji víru. Tato práce na příkladu SKŽ argumentuje, že tomu tak vždy nemusí být.

Ke zpracování tématu jsem využila převážně primárních pramenů, které jsem získala bez větších obtíží. Sekundární zdroje jsem aplikovala hlavně v první teoretické části týkající se dialogu. K použitým primárním pramenům patří zejména *Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů*, respektive *Revue SKŽ*. Časopis je hlavním prostředníkem SKŽ s veřejností a odráží se v něm dění ve Společnosti.

Díla věnovaná dialogu sepsali především teologové, kteří se touto problematikou zabývají. K analýze jsem ve své práci čerpala nejčastěji z publikací *Náboženství v dialogu*¹ a *Na cestě k dialogu*.² První výše uvedená publikace se ve větší míře zabývá studiem vztahů religionistiky a teologie. Teprve posledních několik kapitol se věnuje mezináboženským vztahům a tedy i dialogu. Druhá publikace se více specializuje na mezináboženské vztahy, dialog a spolupráci. Vyšla mnohem později než předchozí studie, tudíž ji můžeme považovat za aktuálnější.

Mezi ostatními zdroji jsem věnovala pozornost publikaci *Dialog křesťanů a Židů*.³ Tato kniha obsahuje knižní vydání vybraných článků ze Zpravodaje SKŽ. Všechna uvedená pojednání nebyla nikde jinde publikovaná a poprvé se objevila na stránkách Zpravodaje. V dnešní době ji však již nelze považovat za aktuální. Musíme vzít v úvahu, že vyšla před deseti lety a od té doby bylo napsáno mnoho jiných článků, jež mají pro současnost větší hodnotu. Celá publikace má navíc spíše regionální charakter. Existuje však monografie, která se věnuje židovsko–křesťanskému dialogu v celosvětovém měřítku. Jedná se o publikaci *Čítanka židovsko–křesťanského dialogu*.⁴ Články jsou pouze přepsané z materiálů, které již byly jinde uvedeny. Navíc byla vydána o několik let dříve než první publikace, takže okolnosti mluví ve prospěch knihy vydané Společností křesťanů a Židů.

Rozhovory s pamětníky jsem vedla metodou orální historie. Tato metoda je založena na vyprávění a vzpomínkách lidí na určité události. Využila jsem ji především u členů Společnosti křesťanů a Židů, kteří stáli u počátků fungování této organizace a u těch, jež jsou ve vedení Společnosti nyní. Užití orální historie má také své nástrahy. Měli bychom brát v potaz, že s postupujícím časem se výpovědi lidí mění a na některé věci si nepamatují nebo si pamatovat nechtějí.

2. SEZNAM ZKRATEK

CJCR – The Centre for the Study of Jewish - Christian Relations

¹ ŠTAMPACH, Ivan Odilo: *Náboženství v dialogu*. Praha 1995.

² HOŠEK, Pavel: *Na cestě k dialogu*. Praha 2005.

³ DIVIŠOVÁ, Milana (ed.): *Dialog křesťanů a Židů*, Praha 1999.

⁴ FRYOVÁ, Helen P.: *Čítanka židovsko–křesťanského dialogu*. Praha 2003.

CMJR – The Centre for the Study of Muslim - Jewish Relations

CMTF – Cyrilometodějská teologická fakulta

č. - číslo

ČSFR – Československá federativní republika

ICCJ – International Council of Christians and Jews

ETF UK – Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy

MA – Master of Arts

MSt. – Master of Studies

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NFOH – Nadační fond obětem holocaustu

NFVTR - Nadační fond Věry Třebické-Řivnáčkové

SKŽ – Společnost křesťanů a Židů

YLC – Young Leadership Council

3. ŽIDOVSKO-KŘESŤANSKÝ DIALOG

3.1. Co je dialog?

Dříve než se začnu zabývat tématikou dialogu mezi Židy a křesťany, ráda bych definovala, co za rozhovor považuji. Je třeba položit si otázku, jak k dialogu přistupovat, jaké jsou jeho předpoklady, cíle, v jakých souvislostech by měl být veden a jak je možno jej charakterizovat. Ve svých úvahách jsem se nechala inspirovat českými (Pavel Hošek, Tomáš Halík, Karol Sidon, Ivan Odilo Štampach) i světovými (Raimon Panikkar, Leon Klenicki) odborníky. Tyto autory jsem zvolila proto, že se jejich jména nejčastěji citují v Revue SKŽ, které je stěžejním pramenem pro psaní mé bakalářské práce. Současně jsem měla k dispozici bakalářskou práci Kateřiny Bubeníčkové, od které jsem převzala mnoho cenných podnětů.

Pavel Hošek, jenž přednáší na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy, hovoří o dvou základních typech dialogického myšlení, nebo-li o dvou velkých školách dialogu: „První z nich je spojena se zlatým věkem řecké filozofie, tedy s působením největších filozofů Sókrata a Platóna. Zásadním přínosem sókratovsko-platónovského dialogu je metoda kladení vhodných otázek, jejichž prostřednictvím dotazovaný sám dochází k poznání pravdy, kterou nalézá přítomnou v sobě. Právě v tomto smyslu se pravda rodí v dialogu, prostřednictvím vzájemného tázání a odpovídání se účastníci rozhovoru společně přibližují pravdě.“⁵ Druhým typem dialogického myšlení je filosofie dialogu, již formulovali stoupenci evropského myšlení. Podle přívrženců této filosofie, je myšlení jazykové a také neodmyslitelně dialogické, protože jazyk nutně předpokládá nějaké „Já“, hovořící k nějakému „Ty“.⁶ Takovéto setkání nelze předem naplánovat ani předvídat jeho výsledky. Nemohu vědět, jak odpovím já ani jak odpoví druhý. Dokud se nesetkám s druhou osobou, nevím, kdo jsem. „Až prostřednictvím dialogu mohu postupně poznávat sebe sama.“⁷

Příklad spojený se zlatým věkem řecké filozofie připomíná spíše dotazník než rozhovor. Partner v rozmluvě klade otázky a druhý na ně odpovídá. Tuto skutečnost za dialog nepovažuji. V dialogu může být člověk tázán, ale musí zde existovat určité hranice, které vymezují, co je a není rozmluva. V rozhovoru by měl mít každý stejný prostor, v němž by mohl vyjádřit svůj názor. Jestliže jeden klade otázky a druhý na ně odpovídá, nepovažuji to za dialogický vztah.

⁵ HOŠEK, Pavel: *Na cestě k dialogu*, Praha 2005, s. 148-149.

⁶ Tamtéž, s. 156.

⁷ Tamtéž, s. 158.

Druhá ukázka už je pro dialog charakterističtější. Předpokládá setkání s druhou osobou, která prostřednictvím našeho společného rozhovoru o nás dokáže zjistit věci, jež jsme o sobě nevěděli doposud ani my. Nebo jsme se báli je přiznat. Díky pohledu druhé osoby jsme schopni vidět se v jiném světle a vyvarovat se chyb, jichž jsme se v minulosti dopustili.

Tomáš Halík, prezident České Křesťanské akademie, má za to, že vstupujeme-li do dialogu s věřícími jiných náboženství, pak musíme pravdivost víry druhého přinejmenším připustit jako možnost. Čestným dialogem nemůžeme nazývat setkání, při němž bychom již předem vyrazovali možnost, že se mylí on nebo ten druhý má pravdu. Nesmíme také vyloučit možnost, že pravdu mají oba nebo se oba dva mylí. Během opravdového dialogu je třeba odložit svůj případný názor, že výhradním vlastníkem celé „Pravdy“ jsme právě my a ne někdo jiný. Dialog není vhodný v případě, kdy je přesvědčení druhého považováno za sbírku lží a kde není jedna strana připravena zaslechnout skrze druhého hlas „Pravdy“.⁸ Halík dále argumentuje tím, že cílem dialogu je lépe porozumět druhému a jeho víře. Hlubší porozumění své vlastní víry, mapování prostoru pro společné soužití či určení oblastí pro možnou spolupráci, napomáhá porozumět druhé straně. Odstraňování předsudků je jednou z fází, jež nám ukazuje, v čem jsme si skutečně bližší a v čem jsme naopak odlišní. Cílem dialogu není „přetáhnout“ druhého na svou vlastní stranu. Rozhovor dává prostor oběma zúčastněným stranám k tomu, aby viděli svět i sebe sama očima toho druhého.⁹

Dialog je forma, jež nám umožňuje pochopit jednotlivá náboženství a především sama sebe. Vstupujeme-li do rozhovoru, musíme být připraveni na to, že se dozvíme i věci, které se nám nebudou líbit. Měli bychom být ochotni přijmout fakt, že se nám od partnera v dialogu dostane poučení o našich vlastních chybách a nedostatcích. Na oplátku získáme od účastníka jiný pohled na svět, než je ten náš. Jeho prostřednictvím vnímáme spoustu věcí odlišným způsobem a pochopíme například to, co nám bylo do té doby cizí.

Rabín Karol Sidon místo pojmu dialog raději používá slovo rozhovor, protože v dialogu „si každý říká jen to svoje a jeden neslyší druhého“.¹⁰ Rozhovor pokládá za něco, co není obvyklé. K tomu, aby se řeč dvou lidí stala skutečným rozhovorem, musí

⁸ HALÍK, Tomáš: *Co je bez chvění, není pevné*, Praha 2002, s. 83.

⁹ Tamtéž, s. 86.

¹⁰ SIDON, Karol: *Červená kráva*, Praha 2002, s. 89.

člověk vnímat toho druhého, aniž by měl tendenci ho vytěšňovat, musí ho brát na vědomí takového, jaký je. Chápat jej se vším všudy, pozorně, s láskou. „Skutečný rozhovor se netýká jen slov, ale celého prostoru kolem. Mění celý svět. Dotknete se intimity, dostanete se do pohody, do klidu, do míru. Zároveň respekt vůči druhému zachovává jeho integritu. Ten, s nímž rozmlouváme, zůstává sám sebou a my ho respektujeme.“¹¹

Podle slov rabína Sidona je dialog fakticky rozhovor, který chápu jako něco, do čeho by neměl být nikdo nucen. Smysluplný rozhovor má smysl jen v případě, že obě dvě strany mají zájem spolu hovořit. Kdo vstupuje do dialogu, je ochoten přijmout od druhé strany poučení o vlastních nedostatcích. V jeho průběhu může pochopit svou vlastní pozici, své kořeny a úžeji se k nim přimknout. Nutnou podmínkou je i vzájemná tolerance – musí se respektovat názor druhého a nevnucovat mu ten svůj.

Ivan Odilo Štampach charakterizuje dialog jako solidární práci zúčastněných stran ve společně vytvořeném prostoru, zaměřenou na hledání pravdy.¹² Toto tvrzení chápu tak, že dvě strany, které spolu hovoří, by se měly sejít v určitém prostoru, jenž je k tomuto účelu stanoven. Dialog by se tudíž měl vést pokud možno na klidném místě.

Světově proslulý křesťanský religionista Raimon Panikkar zdůrazňuje, že dialog musí být vždy osobní, přátelský, intimní a realistický. Multilog by měl být veden jen na počítači nebo nějakým jiným způsobem. Dialog je způsob, jak spolu lidé dvou odlišných názorů vycházejí. Abychom dosáhli míru mezi náboženstvími, musíme se učit porozumět řeči svých sousedů. Skutečná lidská rozmluva je ta, která vytrvá a bude nadále odolávat pokušení dnešní mechanizace a technologizace světa.¹³

Panikkar poukazuje na to, že dnešní společnost je z větší části ovládána technikou. Ze života nám postupem času mizí osobní setkání, která jsou nahrazena rozhovorem prostřednictvím telefonů nebo používáním různých programů na internetu. Když s někým mluvíme, měli bychom spolu hovořit tváří v tvář a snažit se vnímat pocity či mimiku toho druhého. Slova R. Panikkara bychom si mohli vyložit jako výzvu k oproštění se od moderní techniky a návratu k běžným způsobům komunikace. Lidé by měli být schopni sejít se v přátelském duchu a promluvit si o společných problémech,

¹¹ Tamtéž, s. 90-91.

¹² ŠTAMPACH, Ivan Odilo: *Náboženství v dialogu*, Praha 1998, s. 179.

¹³ LAPIDE, Pinchas – PANIKKAR, Raimon: *Míníme téhož Boha?*, Praha 2003, s. 74.

které se nám během společného rozhovoru podaří vyřešit. Neměli bychom vstupovat do dialogu, pokud zde panuje předpojatost. Do společné debaty přicházíme s „čistým listem“ a teprve poté můžeme vynášet soudy.

Pro profesora židovské teologie Leona Klenického je dialog novou realitou. Židé a křesťané vstoupili do dialogu, času uvažování a očekávání. Dialog pro něho znamená vztah, dimenzi poznání a vzájemný prožitek úcty. Konfrontace, jež zde byla po staletí, je nahrazována novou perspektivou setkání.¹⁴

Dialog se objevuje v době, kdy nastává v dějinách vztahů křesťanů a Židů zlom. Židovský národ zakusil téměř totální zničení během holocaustu – celá společnost byla vyhlazena, města a kultury zmizely. Křesťanský lid také prošel velkými změnami a nejednou jej zasáhla krize. V tomto čase však stojí tváří v tvář a dialog se stává společným cílem při hledání víry a naděje.

3.1.1. Mezináboženský dialog

Jedním z nejdůležitějších úkolů tohoto typu dialogu je připravovat podmínky pro mezináboženskou spolupráci v oblastech, kde je potřeba pomoci. Jedná se o problémy, jakými jsou ekologická krize, ohrožení světového míru, hlad, negramotnost, nespravedlnost, nedostatek lidské důstojnosti a neuspokojivé lékařské péče. Z křesťanského hlediska tak mohou věřící rozvíjet své vzdělávací či humanitní aktivity ve spolupráci se všemi lidmi, aniž by brali ohled na jejich náboženskou příslušnost. Dialog lépe přispívá také k lepšímu poznání sebe sama. Teprve po setkání s „Ty“ dospějí k vlastnímu „Já“. V diskusi s jinými tradicemi lépe pochopíme svoji vlastní víru, dokážeme rozlišit, co je podstatné a nepodstatné.¹⁵

3.1.1.1. Mezináboženské vztahy

Cíle a prostředky, jež mají účastníci mezináboženského dialogu k dispozici, shrnuje Ivan Odilo Štampach do tří modelů. Badatelé o nich mluví jako o exkluzivním, pluralistickém a inkluzivním. První model ve vztahu k jiným náboženstvím předpokládá, že pouze jejich církve má jedinou a nezkreslenou pravdu a jedině jejich

¹⁴ KLENICKI, Leon: *Konfrontace a dialog*, in: Dialog křesťanů a Židů, Praha 1999, s. 131.

¹⁵ Hošek, c. d., s. 177-178.

cesta vede ke spáse. Jakákoli jiná tvrzení jsou buď prvky jejich pravdy, nebo omyly či lži. Pluralistický model opakuje známé rčení, že každý má svou pravdu a nikdo svou pravdou neobtěžuje jiné. Principy svého náboženství pokládá za pravdivé a cesta ke spáse je bezpečná.¹⁶ Dialogu je příznivý třetí, inkluzivní model. Stoupenci tohoto typu mezináboženského dialogu nestojí mimo nebo nad jiným náboženstvím, ale vedou dialog s ostatními z pozice vlastního náboženství. Každý může před druhým vyznávat svou vlastní víru, předkládat pravdy, hodnoty, nabídky i nároky svého náboženství. Vlastní víra se zde dokonce stává cestou k jiným vyznáním. Ponechává každému jeho jedinečnost. Štampach proto raději hovoří o tzv. dialogickém modelu. Tento typ respektuje rozdíly, uznává společný prostor, možnost hledání pravdy a vidí možnosti shody. Nebrání se vzájemnému ovlivňování prostřednictvím předávání a přijímání myšlenek a podnětů.¹⁷

Jestliže u prvního modelu uplatníme tvrzení, že jen jedna strana má pravdu, tak je v tomto případě dialog zbytečný, protože pro něj není místo. Těžko povedeme dialog s někým, kdo si o nás myslí, že lžeme. Takovéto předsudky mohou vést až k násilnému konfliktu. Můžeme jen doufat, že se zde najde místo pro respektování jiného náboženského vyznání, alespoň k částečné toleranci. Ta může vést k tomu, že církve, jež si myslí, že má pravdu, je schopna uznat, že pravdu může mít i druhá osoba.

V druhém případě je dialog taktéž zbytečný, nepotřebný. Jestliže každý má svou pravdu, tak mohou jednotlivá náboženství existovat vedle sebe. Jde jen o to, v jakém vztahu mezi sebou budou existovat. Pokud jsem vyznavačem jednoho náboženství, mohu se samozřejmě zajímat i o jiná, ale nesmím zapomínat na svou vlastní víru. Jednoduše řečeno, měli bychom dávat přednost svému vlastnímu vyznání před ostatními.

3.1.2. Typy dialogu

Z hlediska mezináboženského dialogu rozlišuje Pavel Hošek tři typy: konceptuální, spirituální a eticko-praktický. „Konceptuální dialog se týká věroučných výpovědí. Stoupenci této teorie se pokoušejí alespoň o částečný vzájemný překlad základních výpovědí jednotlivých tradic. Zdůrazňují sblížení, podobnosti a analogie. Spirituální dialog nemusí být dialogem v pravém smyslu slova, jedná se spíše o

¹⁶ Štampach, c. d., s. 181.

¹⁷ Tamtéž, s. 182-183.

společnou spirituální praxi, vzájemnou liturgickou účast a o výměnu duchovních zkušeností. Účastníky je spíše chápán jako forma přizvání druhých, aby byli tichými svědky modlitby a uctívání. Poslední z trojice je dialog na eticko-praktické rovině, jenž se zaměřuje na zdroje etického učení individuálních tradic. Jednotlivá náboženství se do značné míry shodují na nejvyšších mravních ideálech lidského života respektive na pravidlech mezilidských vztahů.¹⁸

Pokud bych měla říci, jaký typ dialogu bych pro setkání dvou náboženství zvolila, byl by to eticko-praktický. Zatímco konceptuální princip umožňuje jakousi spolupráci a obohacování jednoho či druhého náboženství, spirituální nikoli. Jakýkoli kontakt je na duchovní úrovni, ale měl by být spíše na verbální. Je pravda, že sledováním modliteb a jiných rituálů můžeme hlouběji proniknout do dialogu, ale pouze na duchovní úrovni. Naproti tomu cílem eticko-praktického modelu je spojit v rámci náboženství své síly.

3.1.3. Druhy dialogu

Podle Pavla Ambroseho „se snaží dialog přinést na světlo sjednocující a osvobozující potenciál všech náboženství, a tak zjevit vliv náboženství na celkové dobro člověka, na spravedlnost a pokoj ve světě. Dialog je možné vést čtyřmi způsoby: dialog života (život v otevřeném duchu dobrého sousedství, podělit se o radosti a bolesti lidských problémů a podnikání), dialog činu (spolupráce na rozvoji lidské komunity), dialog náboženské zkušenosti (sdílení osob zakořeněných ve své vlastní náboženské zkušenosti, modlitby, víry, cest hledání Boha), dialog teologické výměny (prohloubení poznání a porozumění jednotlivým náboženským tradicím).“¹⁹

Osobně bych v tomto případě nevedla dialog jedním ze čtyř způsobů, ale nebála bych se spojení všech druhů dohromady. První dva typy – dialog života a dialog činu nemusejí nutně předpokládat víru, ale měly by v něm být zastoupeny. Spojením by mohl vzniknout dialog, který je pro komunikaci mezi dvěma náboženskými stranami ideální. Obě dvě strany by si v přátelském duchu předávaly dosavadní znalosti a zkušenosti ve všech sférách. Je zbytečné vést dialog jen jedním z uvedených čtyř způsobů. Nemáme tak celkový pohled na jednotlivé náboženství, jsme o podstatnější část chudší.

¹⁸ Hošek, c. d., s. 167-169.

¹⁹ AMBROS, Pavel: *Fundamentální pastorální teologie*, Olomouc 2002, s. 60.

3.2. Dialog křesťanů a Židů

Pod pojmem židovsko-křesťanský dialog si představuji prostředek vedoucí k porozumění těchto dvou světových náboženství mezi sebou. Nemělo by se jednat jen o výměnu názorů mezi židovstvím a křesťanstvím, ale také o snahu překonat oboustranné předsudky a otevřít se druhé straně. Současně předkládám dva názory představitelů obou náboženství - amerického rabína Jakoba Neusnera a doc. Martina Prudkého, který vyučuje Starý zákon na ETF UK.

Jakob Neusner tvrdí, že dialog mezi křesťanstvím a judaismem je nejlépe začít u Matoušova evangelia. Jako židovský rabín hodlá vést rozhovor nejen s těmi křesťany, kteří se označují za „věřící v bibli“, ale s každým křesťanem, který nachází Ježíše v Matoušově evangeliu (je „nejžidovštější“, protože klade důraz na témata týkající se Zákona a židovského lidu, k němuž Ježíš mluvil). Takovýto dialog se pokouší aplikovat ve své knize *Rabín mluví s Ježíšem*. Věří, že křesťanů, kteří jsou ochotni naslouchat výměně názorů mezi „Matoušovým“ Ježíšem a jedním Židem (Neusner), existují miliony.²⁰ Jeho záměrem je, aby křesťané získali prostředek jak oživit svou víru v Ježíše Krista i jak uznávat židovskou víru. U Židů věří v prohloubení oddanosti mojžíšskému Zákonu a respektu ke křesťanství. Chtěl by pomoci křesťanům stát se lepšími věřícími, aby si uvědomili, v co vlastně věří. A Židům, aby pochopili, že Boží Zákon je cesta jak sloužit jedinému Bohu.²¹

Tento výňatek z knihy Jakoba Neusnera by si nejeden křesťan mohl vyložit tak, že autor po něm chce, aby přehodnotil své hledisko na křesťanství. Na jedné straně souhlasí s tím, aby věřil v Ježíše Krista, ale pouze v toho, jehož nalézá v Matoušově evangeliu. Ostatní evangelia jsou pro něj nepodstatná, protože v nich postava Ježíše nepředstavuje někoho, kdo by měl o Židy zájem. Pouze v Matoušově evangeliu jsou obsaženy pasáže ze života Ježíše Krista, což je pro Židy pohnutka, proč s křesťany hovořit.

Martin Prudký v předmluvě své knihy *Zvláštní lid Páně* nalézá přínos dialogu křesťanů a Židů v tom, že vyjít „vstříc skutečnému vztahu znamená nejen pečlivě ohledávat svéráznost partnera, nýbrž také nově objevovat a nově vymezovat sebe sama. V takovém setkání se na povrch dostává to, co vytváří příznačnou identitu každého z účastníků. V rozhovoru takového typu pak mezi křesťany a Židy samozřejmě nejde o

²⁰ NEUSNER, Jakob: *Rabín mluví s Ježíšem*, Brno 2008, s. 14.

²¹ Tamtéž, s. 9-10

dialog ve smyslu tradiční disputace (zápas o to „kdo má pravdu“), nebo dokonce apologie (boj za obhájení a prosazení předem dané „naší pravdy“), nýbrž o setkání.“²²

Rozhovor by měl být takový, aby se v něm předem vůči druhé straně nevyskytovaly předsudky. Takovýto dialog umožňuje vzájemně sdílet kulturní odlišnosti toho druhého a prostřednictvím partnera otevírá možnost porozumět i sobě. Otázkou zůstává, kdo v židovsko-křesťanském vztahu udělá první krok. Od křesťanů je stále slyšet, že ze židovské strany je malý zájem o společný rozhovor. Je to dáno také tím, že rozhovory se odehrávají v místech, kde mají křesťané větší zastoupení, což není pro setkání příliš vhodné. Křesťané by se měli více věnovat studiu židovských tradic, což by je také přivedlo ke zkoumání jejich vlastních tradic. To vše by přispělo ke společnému rozhovoru. V takto vymezeném dialogu pak již záleží na obou stranách, jak k takovému rozhovoru budou přistupovat. Přikročí-li k němu lhostejně, těžko se mezi jejich vztahy dočkáme změn. Za předpokladu, že se otevře jedna strana druhé, mohou se mezi nimi vzájemné vztahy prohlubovat.

4. DIALOG S ISLÁMEM

Celosvětová organizace *International Council of Christians and Jews* (dále jen ICCJ) se postupem času zaměřila na to, aby se dialog mohl v budoucnu rozrůst o trojstranný rozhovor mezi islámem, křesťanstvím a judaismem. Hlavní podnět byl dán během konference pořádané v Madridu v roce 2000, kdy byl do juniorské rady ICCJ

²² PRUDKÝ, Martin: *Zvláštní lid Boží: křesťané a Židé*, Brno 2000, s. 7.

YLC (*International Council of Christians and Jews – Young Leadership Council*) zvolen první zástupce muslimů.²³ Proč je důležité do rozhovoru zapojit i třetí stranu? Ve svých názorech jsem se nechala inspirovat světovými i českými teology.

Karl Kuschel tvrdí, že dnešní stoupenci islámu se staví k dialogu kladně nikoli z předstíraného pocitu tolerance, ale z ryzího přesvědčení víry. Tedy, ačkoli v islámu existuje výjimečné vyjádření „Jeden Bůh – jedno náboženství“, Korán i přesto uznává starší cesty spásy, jež islámu předcházely. Přestože Korán kritizuje určité zástupce židovství a křesťanství, nesoudí obě náboženství jako mylné nauky či jako „nevíru“. Korán nepovažuje všechna náboženství za rovnocenná. Židé a křesťané jsou vybízeni k tomu, aby se obrátili k islámu jako k jedinému pravému náboženství. Současně se Korán vyslovuje za soužití Tóry, Evangelia a Koránu a to bez výjimky. Na rozdíl od tradičního židovství, které Ježíše i Muhammada jako proroky odmítá, a také na rozdíl od tradičního křesťanství, jež pokládá Mojžíše za překonaného v Kristu a Muhammada v jeho prorockém nároku posouvá do pozadí, naučil se Muhammad uctívat Mojžíše a Ježíše jako vyslance Boží. Křesťanství a židovství jsou nepostradatelnými součástmi islámské cesty spásy.²⁴

Ačkoli nejsem věřící v tradičním smyslu, přesto věřím v nějakou inteligenci, která řídí svět. Kdyby zde ovšem byl byt' jen sebemenší důkaz, že Bůh existuje, přikláněla bych se k tomu, že je jen jeden. Ať už je jeho označení mezi věřícími Alláh či Hospodin, stále by to byla tatáž osoba, která nedělá rozdíly mezi vyznáními. Ke každému náboženství promlouvá jejich „Bůh“ jedním způsobem, avšak jednotlivé skupiny si jeho zvěst vysvětlují odlišně a podle toho s ním také komunikují. A on jim podle toho také odpovídá. V zásadě je jeho odpověď jen jedna. Jde jen o to, jak si ji jednotlivá náboženství vyloží. Interpretace většinou závisí na tom, jak se tato vyznání kulturně, sociálně a politicky vyvíjela.

Křesťanský teolog Hans Küng zastává názor, že dnešní svět postupně překonává izolaci a učí se chápat, že tu jsou i ti druzí. Znamená to, že po válečném období, po němž následovalo příměří spíše než koexistence, nastává nová éra. Přes všechny překážky a nesnáze stojí svět na počátku náboženského dialogu mezi odborníky a představiteli na široké úrovni. Rozhovor není veden jen mezi křesťanskými vyznáními,

²³ VYMĚTAL, Mikuláš: *Výzva k dialogu s Islámem*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 46, Praha 2002, s. 5.

²⁴ KUSCHEL, Karl-Josef: *Spor o Abrahama*, Praha 1997, s. 218-219.

ale také mezi světovými náboženstvími, kam islám bezesporu patří.²⁵ Rozmluva se nemá zastavovat, ale naopak pokračovat. Musíme lépe porozumět našim současníkům, s nimiž žijeme v neustálém kontaktu, a také porozumět sami sobě.²⁶

Pro mnoho lidí je těžké s muslimy diskutovat hlavně zejména po 11. září 2001. Vyznavače islámu ztotožňují s teroristy, kteří na ně mohou kdykoli zaútočit. Je nepochybné, že se bojíme těch, které neznáme. Nevíme, co od takových lidí očekávat. Mezi námi jsou stále překážky, které se budou jen těžko překračovat. Může se stát, že tyto hranice nikdy nebudou překlenuty a k dialogu mezi těmito lidmi nikdy nedojde. Rozhovor s druhými představuje základ. Prostřednictvím dialogu poznáváme toho druhého, lépe ho pochopíme a v neposlední řadě jsme schopni spolu diskutovat a domluvit se. Už to pro nás není neznámá osoba, a tudíž jsme schopni důvěry. Dialog mezi dvěma či třemi stranami nám pomůže odstranit předsudky, dojde k bližšímu seznámení a navázání kontaktů, které využijeme v překonávání překážek.

Podle názoru RNDr. Vladimíra Sáňka je dialog užitečný pro všechny tři strany. Ač byl jako malý chlapec vychováván coby ateista, dnes je z něj muslim. Víra v Boha mu pomohla pochopit sebe sama i důležitost vyznání. Islámské náboženství si zvolil proto, že muslimové věří v poselství všech proroků, kteří pocházejí od téhož Boha. Osobně má s dialogem dobré zkušenosti, protože odstraňuje předsudky a neznalost, která může vést k nedůvěře a nepřátelství. Dále poukazuje na to, že sám Alláh vybízí k tomu, abychom se vzájemně poznávali prostřednictvím dialogu. Dodává ovšem, že rozhovor můžeme vést jen s těmi náboženstvími, která jsou ochotna s námi diskutovat.²⁷

4.1. Abrahámovský dialog v rámci SKŽ

První, jenž v SKŽ vyvolal podnět rozšířit dialog s islámem v rámci tzv. Abrahámovského fóra, byl evangelický farář Mikuláš Vymětal. Vedlo jej k tomu několik důvodů, které zde analyzuji. Křesťanství, judaismus i islám jsou monoteistická

²⁵ KÜNG, Hans – van ESS, Josef: *Křesťanství a islám*, Praha 1998, s. 12.

²⁶ Tamtéž, s. 182.

²⁷ *Křesťanství je součástí islámu...*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 47, Praha 2002, s. 16.

náboženství věřící v jednoho Boha. Všechna tři vyznání jsou součástí evropské kultury a její historie. Téměř v každé evropské zemi, nevyjímaje Českou republiku, žije muslimská menšina. Ve většině případů je to dáno konverzí k islámu či imigrací z arabských států. Naše republika je také ovlivněna stavbami této východní kultury. Mnoho budov je tzv. orientalizujícího slohu, ať se jedná o Španělskou synagogu v Praze, nebo minaret v lednicko-valtickém areálu. Muslimská komunita se stává součástí společnosti, čemuž lze jen těžko zabránit. Podle slov Mikuláše Vymětala ale můžeme ovlivnit, jaké vztahy s muslimy budeme mít, a to hlavně prostřednictvím dialogu.²⁸

Druhým hlavním důvodem, proč vést rozhovor s muslimy, je zvýšený extremismus. Je třeba proti němu vystupovat aktivně. Společnost musí být tomuto dialogu nakloněna a před jakoukoli nesnášenlivostí se jeho prostřednictvím bránit. Lidé jsou povinni být v tomto ohledu aktivní, protože pasivním postojem podpoří názor, že dialog není možný. Jakýkoli nepatrný rozhovor přiblíží partery a upozorní na to, že je možný.²⁹

V současné době žije v České republice mnoho muslimů. Většinou jde o cizince, kteří sem přišli za prací či za vzděláním. Na našem území nemají tak dlouhodobou tradici jako například židovská menšina, ale snaží se začlenit mezi české obyvatele. Nepřicházíme s nimi do kontaktu tak často jako v jiných evropských zemích. Navíc zde existují muslimská centra a modlitebny, které si zřizují především vysokoškolští studenti, kde se mohou vyznavači tohoto náboženství scházet. Podle mého názoru je jen otázkou času, kdy s islámem budeme přicházet do kontaktu pravidelně, ať už ve veřejném nebo soukromém životě. Z osobní zkušenosti jsem se mohla přesvědčit, že česká veřejnost zaujímá vůči muslimům z větší části nepřátelský postoj.

Podle bývalého předsedy SKŽ Petra Fryše nepředstavuje abrahámovský dialog nic nového. Fryš zastává názor, že dialog tří je zde již od počátku. Samotná SKŽ nebyla postavena tak, aby byl dialog na úkor třetího. Křesťanství, židovství a islám sdílejí něco společného a po celou dobu se navzájem ovlivňují. Bohužel někteří členové SKŽ dialog

²⁸ VYMĚTAL, Mikuláš: *Výzva k dialogu s islámem*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 46, Praha 2002, s. 5.

²⁹ Tamtéž, 2002, s. 5.

s islámem považují za něco špatného.³⁰ Na toto téma poukazuje i nynější předseda Adam Borzič, jenž tvrdí, že pro několik členů je dialog s islámem nepředstavitelný. Hlavním důvodem je to, že lidé odmítají diskutovat s někým, kdo by je mohl „vyhodit do vzduchu“. I přes tyto bariéry se SKŽ snažila a dále bude snažit tento dialog podporovat, protože je žádoucí.³¹

I přes četné nesympatie k muslimskému světu se zde najdou i tací, kteří se o islámském světě chtějí něco dozvědět a mají o dialog zájem. Je zde i mnoho osob, pro něž je to zajímavé hlavně z důvodu, že je to moderní. Spousta zajímavých věcí nám poskytne i rozhovor mezi Židy a křesťany. Tyto informace jsou velice důležité a cenné pro mnohem náročnější dialog mezi západním světem a islámem. Na společných základech se dá stavět a tudíž je možno zahájit dialog. Nedokážu říci jestli jsme na to připraveni právě teď, ale věřím, že v blízkém časovém horizontu toho schopni budeme.

5. HISTORIE SPOLEČNOSTI KŘESŤANŮ A ŽIDŮ

V roce 1990 se v Praze konala výroční konference *International Council of Christians and Jews* (dále jen ICCJ), neboli Mezinárodní Rady křesťanů a Židů, která hledala v otevírajícím se prostoru střední a východní Evropy nové možnosti svého působení. Díky ochotě a pomoci představitelů důležitých institucí, jako byli například

³⁰ Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009.

³¹ Rozhovor s Adamem Borzičem, 14. července 2009.

synodní senior Českobratrské církve evangelické Pavel Smetana, profesor Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy (dále jen ETF UK) Jan Heller, nebo předseda pražské židovské obce Dezidor Galský, se v židovské radnici v Praze sešel přípravný výbor. SKŽ tedy nevznikla spontánní akcí, ale impuls k jejímu založení přišel ze strany ICCJ. Její hlavní náplní bylo dobrovolně spolupracovat na teologickém, vzdělávacím i sociálním poli. Výrazným tmelícím prvkem byl i odpor proti komunistickému režimu, jenž byl v Československé republice vládnoucí silou od února 1948 do listopadu 1989. Počáteční činnost se soustředila hlavně na vydávání Zpravodaje SKŽ. Byl to téměř samizdatovým způsobem vydávaný měsíčník, později občasník, ve kterém byly zveřejňovány původní i přeložené články. Další činnost se soustřeďovala kolem zasedání valných hromad, přednášek a mnoha kulturních akcí.³²

Společnost křesťanů a Židů jako taková vznikla v bývalé Československé federativní republice 17. března 1991. Registrace u Ministerstva vnitra byla provedena 4. dubna jako organizace s federální působností se sídlem v Praze.³³ Zakládajícího shromáždění, které se odehrálo na půdě Židovské radnice, se slavnostně zúčastnili jak představitelé Židovské obce, tak zástupci katolických řeholních řádů, evangeličtí a katoličtí kněží, profesori ETF UK a také někteří významní činitelé tehdejšího politického života. Celé shromáždění bylo zaštitěno osobou prezidenta Václava Havla.³⁴

Jak na tuto porevoluční dobu vzpomíná dr. Jana Doleželová, jedna ze zakládajících členek SKŽ a pozdější předsedkyně, s níž jsem vedla rozhovor 19. listopadu v jejím bytě?

Vzpomenete si na počátky, které provázely vznik SKŽ?

³² LYČKA, Milan: *Po deseti letech*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 43, Praha 2001, s. 4.

³³ Viz Příloha č. 2.

³⁴ DOLEŽELOVÁ, Jana: *Ohlédnutí*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 43, Praha 2001, s. 6.

Člověk vždycky začíná vlastním pohledem na určitou instituci nebo na jakékoli lidské jednání. Jsem křesťanka, v tom užším slova smyslu katolička. Tehdy jsem pracovala v Židovském muzeu, tudíž jsem měla vztah k oběma komunitám, židovské i křesťanské. Měla jsem i dobré vztahy s předsedou Federace židovských obcí, Dezidorem Galským. Po převratu jsem se osobně rozhodovala, co udělat pro to, aby ten vztah mezi Židy a křesťany pokračoval a rozvíjel se. Jednou jsem přišla domů a manžel mě upozornil na to, že četl v novinách zprávu, že přijel do Prahy sir Sternberg a zakládá na úřadě vlády českou sekci ICCJ, což bylo to, v čem jsem se chtěla angažovat. Společnosti založené na dialogu mezi křesťany a Židy. Takže já jsem tam druhého dne zašla a skutečně na úřadě vlády byl k tomu účelu připravený sešit a tam jsme se zapsali ještě s jedním zájemcem z Moravy. Pak se ale ukázalo, že to byla jedna z iniciativ, které se objevily, ale pak bez organizační základy zase zmizely. To byla taková první vlaštovka.

Co bylo tedy rozhodujícím krokem pro to, aby SKŽ vznikla?

Důležitým krokem byla ještě na jaře v roce 1990 návštěva delegátů ICCJ na půdě Židovské obce. Toho se z naší strany zúčastnilo asi šest, sedm lidí. Bylo to velice inspirativní a jenom jsme vdechovali atmosféru tohoto setkání. Vzpomínám si, že tam byl jeden z aktivních členů nizozemské sekce ICCJ a ten kolem sebe rozševal nadšení, že už i my máme konečně svobodu. Bylo to zvláštní propojení vztahů, že se na této půdě objevili lidé, kteří například pracovali v Chartě 77 nebo byli disidenti a znali se s delegáty ze zahraničí.

Za židovskou stranu hovořil Dezidor Galský a z naší strany tam byli mnozí nadšenci, kteří už chtěli podávat přihlášku. Tady už se utvářelo to zárodečné jádro SKŽ. Když tohle dostalo jakousi platformu, tak na podzim jsme se sešli v budově Židovské obce u paní sekretářky, která jednání zaznamenala. Vzpomínám si, že zde byl Dominik Duka společně s dalším dominikánem a Martin Prudký z Evangelické fakulty v Praze. Kladly se zde otázky zda bude dostatečný počet členů ze židovské strany, aby to skutečně byla instituce, která má rovnoměrné zastoupení. Pořád jsme zde probírali otázku asymetrie členstva Společnosti. Zlom v debatě nastal, když Martin Prudký do toho vstoupil a řekl, že iniciativa by měla přijít z naší, křesťanské strany. Vstřícný krok k založení Společnosti musí přijít od té části celku, která je ve větším počtu. Tím byly dány předpoklady k tomu dát věci tak říkajíc „do kupy“. Začali jsme se bavit o vážných úkolech jako jsou stanovy společnosti, jak budeme formulovat text výzvy pro další členy,

co bude smyslem naší činnosti, co my chceme ve vztahu k „bratrům“ Židům, jak se chceme angažovat atd. Poté následovaly asi dvě, tři setkání zaměřená na to, že se stanoví instituce po formální stránce. Dostane se jí náležitostí spojených s ekonomikou, s otevřením konta, stanoví se výše členských příspěvků a kdo bude tu kasu obhospodařovat – čistě administrativní věci.

Jak vypadala Společnost ve svých počátcích?

První známky životaschopnosti a možnosti Společnosti se lily v rozvolněném prostředí tehdejší doby. Sama jsem se hodně ve Společnosti angažovala. Jsem praktikující katolička a zároveň mám hluboký vztah k židovství. Pociťovala jsem to jako svou osobní záležitost. Byly tady oboustranné debaty, abychom se společně scházeli a debatovali o otázkách rozvíjení dialogu. Od těch jsme postupem času upustili a platformou se stal časopis, Zpravodaj. První rok byl strašně horečnatý a pracovně náročný. Všichni jsme byli vytížení, já jsem právě tehdy byla ve funkci náměstka v muzeu. Časově to bylo našponováno.

Bylo těžké udržovat časopis v chodu?

Pamatuji si, že na počítači jej z počátku vyráběl Milan Lyčka se mnou. Bylo nás na tu činnost velmi málo. Později redakci časopisu zdárně vedla Kateřina Dejmálová, Marie Rút Křížková³⁵, Milada Divišová a další členové. To byla velmi náročná práce. Pak tady byl obětavý člen, který držel pokladnu SKŽ, na jméno si bohužel nevzpomenu. Zúčastňoval se prvních schůzí výboru SKŽ a jeho otec nám obstarával grafickou stránku časopisu. Existovaly problémy administrativní, například rozesílání časopisů z pošty, zajišťování korektur příspěvků atd. Dneska Vám téměř vše udělá počítač. Velice výraznou úlohu měl časopis v komunikaci členů SKŽ. Prvních deset let to mělo trošku charakter disentu v tom směru, že se vše odehrávalo za velké píle a snahy lidí v jejich volném čase.

Byli jste v pravidelném kontaktu s ICCJ?

Tehdy byly kontakty velmi úzké. Posílali jsme jim pravidelné zprávy o naší činnosti. Hlavně jsme také chtěli navázat intenzivnější kontakty se zahraničními členy, a

³⁵ Rozhovor s paní Křížkovou přikládám v kapitole Rozhovory.

tak jsme se rozhodli, že k nám pozveme výše postaveného představitele ICCJ. Výběr padl na Pawlikowského, polského kněze žijícího v USA a pozdějšího prezidenta Mezinárodní rady křesťanů a Židů, se kterým jsem se seznámila ve Varšavě. Bylo to však náročné, protože už jeho ubytování bylo problematické. Přivezli jsme ho s manželem z letiště a bylo předtím dohodnuto, že bude spát u dominikánů. Jenže otec Odilo, který nocleh zajišťoval, byl někde mimo klášter. Stáli jsme před velice ožehavým problémem, kde ho ubytujeme. Poté nám pomohl Dominik Duka, poslal nás k sestřám dominikánkám do Černé ulice, které ho naštěstí mohly ubytovat. Nocleh tedy byl zajištěn. Pak byl například problém, jak zajistit přednášku Pawlikowského v budově Křesťanské akademie. Potřebovali jsme někoho, kdo by simultánně tlumočil. Nakonec se podařilo sehnat studentku, která sice uměla česky i anglicky, ale neznala teologickou terminologii.

Pak to setkání mělo mít ještě podobu seznámení s křesťanskými i židovskými reáliemi. My i on jsme si přáli, aby navštívil šábés v židovské rodině, což nevyšlo. Nakonec jsme skončili v rodině mé dcery – křesťanky, která měla velký byt a mohlo se tam uspořádat interwiev s tiskem. Na závěr návštěvy jsme ho vzali ještě do Terezína, což na něj silně zapůsobilo.

Děkuji za rozhovor

Na valné hromadě v dubnu roku 2002 oznámila dr. Jana Doleželová své odstoupení z pozice předsedkyně SKŽ. Novým předsedou se stal dr. Robert Řehák, který byl jednomyslně zvolen. Ve funkci předsedy strávil celých pět let. Poté působil jako kulturní a tiskový tajemník na velvyslanectví České republiky v Tel Avivu, odkud

se v nedávné době vrátil. V současné době pracuje na Ministerstvu zahraničních věcí České republiky v odboru pro kulturu, komunikaci a prezentaci.

V době, kdy vstoupil do SKŽ, Společnost pomalu upadala, ale on ji dokázal svými organizačními schopnostmi znovu probudit. Během jeho působení v pozici předsedy se práce hodně zintenzívněla. Založily se nové webové stránky a hlavním médiem Společnosti se stal časopis. Do této doby to byl samizdatovým způsobem vydávaný občasník, ale pak dostal téměř profesionální formu. Kolem časopisu se vytvořila redakční rada, dostal novou sazbu i grafiku a vytvořilo se logo Společnosti, s nímž se čtenáři dodnes setkávají v každém čísle.³⁶

Díky osobním vazbám R. Řeháka se podařilo oslovit mnohé členy židovské obce, kteří měli postoj ke Společnosti vlažný, a zapojili se do dialogu. Velké podpory se také dostalo z katolické církve, opora byla rovněž u biskupů a taktéž u evangelíků. Všichni čelní představitelé těchto společenství se dokázali sdružit dohromady a prolomit bariéry, které zde přetrvávaly.³⁷

5.1. Členská základna

Informace o členské základně Společnosti jsem získala z elektronické databáze, kterou mi ochotně poskytl předseda SKŽ Adam Borzič. Současně jsem měla k dispozici již výše zmiňovanou práci od Kateřiny Bubeníčkové, takže jsem částečně čerpala z ní a

³⁶ Rozhovor s Robertem Řehákem 11. listopadu 2009. Celý rozhovor přikládám v kapitole Rozhovory.

³⁷ Rozhovor s Robertem Řehákem 11. listopadu 2009.

zpracovala elektronickou databázi o pět let později než ona. Databáze byla a je využívána především k rozesílání informací e-mailovou cestou a také k zasílání Zpravodaje SKŽ, obsahuje i údaje o nečlenech, kteří projeví zájem být informováni o činnosti SKŽ nebo jen chtějí odebírat časopis. Kromě údajů o jednotlivcích zde nalezneme adresy institucí a organizací, kterým jsou materiály a informace zasílány.³⁸

U jednotlivých členů i nečlenů Společnosti je dále možnost zjistit osobní údaje, povolání, datum vstupu do Společnosti či náboženské vyznání. Bohužel u spousty členů tyto informace chybí, tudíž z nich nelze dělat žádné další závěry. Konkrétnější údaje je možno získat z členských přihlášek.

5.1.1. Zpracování elektronické databáze

Celkem položek	364
Členů	209
Nečlenů	73
Organizace	34
Neuvedeno	48

muži	%	ženy	%
122	58	87	42

Praha	%	jiná města	%
117	56	92	44

s titulem	%	bez titulu	%
-----------	---	------------	---

³⁸ BUBENÍČKOVÁ, Kateřina: *Dialog křesťanů a Židů, jeho možnosti a omezení na příkladu Společnosti křesťanů a Židů* [absolventská práce], Praha 2004, s. 35.

79	38	130	62
----	----	-----	----

Z tabulek vyplývají následující fakta: mezi členy SKŽ převažují muži a relativně dost členů má i vysokoškolské vzdělání. Za povšimnutí stojí také to, že poměrně velké množství členů je mimopražských (čtyři osoby mají slovenskou národnost a jedna dokonce kanadskou).

Následující závěry mohou činit jen z údajů, které nejsou bohužel kompletní. I přesto je zde zmíním. Pouze jednačtyřicet členů uvedlo své náboženské vyznání (což je asi 20 %). Největší zastoupení zde má římskokatolická církev (hlásí se k ní devatenáct členů). Tento fakt je celkem pochopitelný, protože tato církev je nejpočetnější v České republice (26,8 %) ³⁹. Další nejpočetnější skupinou jsou příznivci Církve československé evangelické (sedm členů), která zaujímá i druhé místo v tabulce náboženského vyznání obyvatel naší republiky (1,2 %) ⁴⁰. Mezi ostatními vyznáními jsou dále například Adventisté sedmého dne, Církev bratrská, jiní křesťané a v neposlední řadě také Židé. Početně velká skupina je i ta, kde není vyznání uvedeno. Tuto kategorii nemůžeme brát příliš vážně, protože nevíme, jaké důvody vedly jednotlivé osoby k tomu, aby tento údaj nevyplnily. Mohou zde být lidé bez vyznání a nebo ti, kteří nemají ujasněnou náboženskou orientaci.

5.2. Revue SKŽ

³⁹ Podle sčítání lidu 2001, [online] Český statistický úřad. [cit. 2.11.09]. Dostupný na <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03>.

⁴⁰ Tamtéž, [cit. 2.11.09].

Revue SKŽ, původně Zpravodaj SKŽ, je vydávána již od založení Společnosti křesťanů a Židů. Historicky první číslo vyšlo v srpnu 1991.⁴¹ Šlo především o články týkající se židovství, křesťanství a jejich vzájemného vztahu. Počáteční čísla byla vytvářena téměř samizdatovým způsobem. Členové Společnosti časopis tiskli, řezali, vázali kancelářskou sešívačkou a posléze rozesílali. Nejednou veškeré finance spojené s vydáváním časopisu podporovali z vlastních zdrojů, aby se vůbec dostal ke čtenářům. Časopis často tvořilo jen několik stránek a obsahoval jeden jediný článek. Neměl žádnou úvodní stránku a chyběl mu také obsah. S postupem času se vše zlepšovalo, přibyla titulní strana, obsah a na závěr i krátké shrnutí, které bylo psáno v anglickém jazyce. Nedostatkem časopisu byl také obrazový materiál. Nebyly zde žádné fotky autorů článku, obrázky z probíhajících akcí či kresby. Jediným odlišením jednotlivých čísel byla barevná obálka.

Současná podoba Revue SKŽ je vedena profesionálním způsobem. Na vzniku každého čísla se podílejí členové SKŽ, ale také čtenáři. Ti mohou ovlivnit, jak bude vypadat příští vydání časopisu svými náměty a připomínkami, a dokonce rozhodovat o jeho bytí a nebytí. Velký podíl na vzniku má také redakční rada. Obvykle se schází dvakrát ke každému číslu. Její hlavní náplní je překládání, přepisování a korigování textů a článků. Díky všem těmto lidem, jež se na vydávání časopisu podílejí, je Revue SKŽ periodikem, které se snaží o opravdový a vyvážený dialog mezi zástupci obou komunit. Zároveň usiluje o to udržet odbornou úroveň společensko-kulturních periodik prostřednictvím publikování odborných statí, výkladů a studií. Současně dbá na to, aby byly zastoupeny rubriky jako rozhovory či historická ohlédnutí, týkající se problému šoa. Pokud je to možné, dává se přednost otištění článků, které nebyly jinde uveřejněny; někdy jsou zde přetištěné verze jinde publikovaného materiálu, pokud tematicky spadají do zaměření čísla.⁴²

Původním záměrem bylo vydávat časopis SKŽ jednou za měsíc, ale postupem času intervaly mezi vydáváním čísel narůstaly. Snaha publikovat časopis dvakrát do roka se změnila na občasná vydání, a to především z důvodu nedostatku financí. I přesto se náklad pohybuje mezi šesti sty až osmi sty výtisky, jež jsou distribuovány převážně zdarma nebo za dobrovolný příspěvek.

⁴¹ LYČKA, Milan: *Výroční zpráva*, in: Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů v ČSFR, č. 8, Praha 1992, s. 4.

⁴² Rozhovor s Ladislavem Puršlem, 4. srpna 2009.

V nedávné době se Zpravodaj SKŽ představil v nové grafické podobě. Současně byl také změněn název na *Revue Společnosti křesťanů a Židů (Revue SKŽ)*. K této změně se schylovalo více než tři roky a to z důvodu, že název Zpravodaj SKŽ neodrážel podstatu periodika – jeho smyslem nebylo poskytovat zpravodajství či informace o dění v židovském či křesťanském světě. Časopis i nadále plní svou funkci základny pro publikování různých názorů a článků. Novým názvem se v žádném případě neslevuje z odborné úrovně příspěvků, ale naopak rozšiřuje svoji základnu o další nové žánry.⁴³

Do časopisu přispívali či stále přispívají autoři z řad křesťanů (Tomáš Halík, Ivan Odilo Štampach), Židů (Martin Janeček, Tomáš Kraus, Leo Pavlát), rabínů (Michael Dushinsky, Karol Sidon), evangelíků (Jan Heller, Milan Balabán, Martin Prudký, Pavel Hošek, Mikuláš Vymětal, Petr Fryš), ale i mnoha aktivních členů.

Revue SKŽ by ovšem nemohla existovat bez příspěvků všech, kdo ji podporují finančně. Členové SKŽ mohou přispívat placením členských příspěvků, ale ty náklady na vydání časopisu nepokryjí. Autoři, kteří svými články do časopisu přispívají, se nezištně vzdávají honorářů, čímž Společnosti ušetří značný kapitál. Finance na vydávání časopisu jsou získávány hlavně prostřednictvím grantů. Jedná se o granty od Ministerstva kultury a především z Nadačního fondu Věry Třebické-Řivnáčové (NFTVR) a z Nadačního fondu obětem holocaustu (NFOH).

5.2.1. Témata

Revue SKŽ nabízí celou řadu článků, studií, reportáží z voleb SKŽ, aktuality, recenze, ohlasy čtenářů, ale také množství fotografií či kreseb. Rubriky, které se

⁴³ PURŠL, Ladislav: in: *Revue SKŽ*, č. 59, Praha 2008, s. 2.

v časopise nejvíce opakují jsou Rozhovory, Studie a úvahy, Biblické studie, Historické studie a Stíny Šoa.

První výše uvedená rubrika zahrnuje nejčastěji rozhovory, ve kterých členové SKŽ oslovují významné křesťanské či židovské představitele (například prof. Balabán, rabín Sidon, prof. Heller či Leo Pavlát) nebo osoby, jež různými způsoby přispívají k židovsko-křesťanskému dialogu (například Vladimír Merta, Arnošt Lustig). V několika číslech časopisů se rozhovory objevují ve formě dotazníku, jenž zpracovávají členové SKŽ či studenti ETF UK. Otázky vytvářejí v rámci svého studia a snaží se zjistit, jak židovsko-křesťanské vztahy vnímá širší veřejnost. Každý rozhovor či dotazník má v jednotlivém výtisku své opodstatnění. Není to tedy tak, že by se vybral libovolný materiál a zařadil mezi články určené k tisku. Pečlivě se dbá na to, aby vybraný podklad souvisel s tématem celého exempláře. Je-li tedy například námětem pro časopis mystika, pak je zde otisknut rozhovor s profesorem Vladimírem Sadkem,⁴⁴ jenž byl na toto téma odborníkem. Podobných případů se zde vyskytuje celá řada, ale bylo by zbytečné je uvádět, protože kterýkoli čtenář se o tom může přesvědčit v případě, že má toto periodikum k dispozici.

V oddíle nazvaném Studie a úvahy se především křesťané a Židé věnují vztahům mezi těmito dvěma náboženstvími. V těchto článcích jde především o to jestli spolu mohou tyto dvě komunity hovořit. I po tolika letech zde stále panuje tradicionalistický pohled, že křesťané chtějí obrátit Židy na křesťanství. Jednotliví autoři se zde možnostmi dialogu zabývají hlavně z historického hlediska, a to ve článcích jako „Křesťanská pozice v rozhovoru se Židy“, „Krise jako podstata židovství“, „Milenium a křesťanský sionismus“, „Židé ve středověké literatuře“ a mnoho dalších podobných článků. Na první pohled je tedy patrné, že se nejedná o klasickou chronologickou historii vztahů mezi křesťany a Židy, ale spíše o vybrané případy, jež ale chtějí poukázat na to, že dialog mezi křesťany a Židy se může uskutečnit či se uskutečňoval v různých dobách a v rozdílných společenstvích. Články jsou velice poutavé, ale přesto bych si zde dovolila výtku, že celková historie židovsko-křesťanských vztahů by se zde měla objevit.

Biblické studie je sloupek, jenž byl v „režii“ profesora Jana Hellera, emeritního profesora Starého zákona na Evangelické teologické fakultě, který však nedávno

⁴⁴ In: Zpravodaj SKŽ, č. 45, Praha 2002, s. 9-13.

zemřel. Evangelická teologická fakulta se již několik let zabývala přípravou slovníku biblických vlastních jmen a chtěla také sledovat, jak jménu rozumělo Písmo samo i křesťanské tradice. Čtenáři časopisu jsou s touto prací alespoň částečně seznámeni prostřednictvím jmen synů Jáкова, jimiž se zabývá jak křesťanská, tak i židovská tradice. Sloupek velice zajímavý, ale patrně by nebylo od věci laickému čtenáři vysvětlit, proč si profesor ke svým úvahám zvolil právě dvanáct Jákobových synů. Na úvod této mini série článků bych zařadila krátkou zmínku o tom, kdo to vlastně Jákob byl.⁴⁵ Vzhledem k tomu, že se tuto sadu podařilo zdárně dokončit, mohla by redakce časopisu uvažovat o tom, že do této rubriky zařadí obdobnou posloupnost pojednání. Bible k tomuto účelu nabízí mnoho četných námětů.

Články v rubrice Historické studie jsou publikovány převážně autory, kteří působí na Filozofické fakultě univerzity Karlovy. Z historického hlediska jsou tyto řádky jistě velice zajímavé, ale mně osobně svým obsahem nezapadají do celkového kontextu jednotlivých čísel. Týká se to především článků, které se vztahují k fašismu a antisemitismu ve Velké Británii. Jestliže je určité číslo zaměřené na výklad midrašů, nepublikovala bych zde zmíněná pojednání. Nejsem sice žádný zkušený teolog, ale rabínský výklad Bible s těmito ideologiemi rozhodně nijak nesouvisí. Obdobný názor mám i na článek Pogromy na Ukrajině za občanské války. Přijde mi trochu nelogické uveřejnit jej v čísle, jež se věnuje mystice. Vždyť mystika je něco éterického, co nám může pomoci uniknout před krizí a násilím dnešního světa. Naopak tento článek nás do takového světa opět vrací. Na závěr časopisu bych si představovala například příjemnější pojednání, které bude v pozitivním duchu uzavírat celé vydání časopisu.

Nevýhodu jednotlivých článků shledávám také v tom, že se zabývají převážně židovskou historií. Je to pochopitelné, když vezmeme v úvahu, že v minulosti bylo na Židech spácháno mnoho násilí. Ocenila bych však, kdyby zde byl větší prostor pro analýzu historie křesťanství.

Stíny Šoa (holocaustu) jsou především ukázkami toho, co se nemělo v našich dějinách stát. Prostřednictvím rozhovorů, článků, dopisů a různých svědectví, které nikde jinde nebyly publikovány, si čtenář připomene to, co se odehrálo v minulosti. Všechny tyto události jsou čtenářům zprostředkovávány osobními pohledy a

⁴⁵ Jákob je považován za třetího praotce izraelského národa. Měl čtyři ženy, s nimiž měl dvanáct synů, z kterých mělo podle tradice povstat dvanáct kmenů Izraele.

zkušenostmi lidí, kteří toto období prožili a především přežili. Dávají nám tak velmi realistický pohled na tuto dobu. Rubrika by měla mít své pravidelní místo v každém časopise, aby tyto události nebyly nikdy zapomenuty a znovu se neopakovaly.

Několik čísel je zaměřeno na jedno určité téma. Například námětem Zpravodaje č. 45 je mystika. Proč právě mystika? V dnešní chaotické době, kdy je svět podle mého názoru až příliš uspěchaný, je zde velká potřeba toho, abychom se před tímto shonem mohli někam ukrýt. Tento duchovní prožitek nám k tomu může dopomoci. Jejím prostřednictvím se můžeme odklonit od všedních starostí a uchýlit se k odpočinku a najít si svou vlastní cestu k Bohu. Kromě toho mystika také přispívá k dialogu různých náboženství, což dokládají následující příspěvky. Za jádro časopisu považuji dva články věnované zmíněnému tématu a rozhovor s Vladimírem Sadkem, jenž je pokládán za zakladatele této duchovní zkušenosti. Srozumitelnější článek napsal dle mého soudu Tomáš Halík. Představuje mystiku jako potřebu, jež k nám neodmyslitelně patří. Srovnává ji v různých dobách na různých místech a seznamuje čtenáře s názory dalších myslitelů. Naopak článek od rabína Sidona mi přijde trochu komplikovaný ke čtení, což příkládám hlavně tomu, že jsou zde četná židovská spojení.

Profesor Milan Balabán publikoval v roce 2003 nový překlad starozákonní knihy Píseň písní. Domnívám se tedy, že to byl jeden z důvodů, proč se redakce časopisu rozhodla, že číslo 48 bude věnováno tomuto tématu. Základ Zpravodaje tvoří rozhovor s profesorem Balabánem o knize a tři výklady od různých autorů. Inspirativní proniknutí do tématu nalezneme ve výše zmiňovaném dialogu, ve kterém autor poukazuje na to, že Píseň je zajímavá hned z mnoha pohledů. Interpretace od jednotlivých autorů jsou zcela odlišné. Profesor Heller ve svém příspěvku nejprve vychází z historických předpokladů. Následuje plynulý přechod do náboženských domněnek a samotná analýza textu. Naopak rabín Sidon svůj příspěvek pojímá z pohledu židovské tradice, jež je založena na výkladu rabínů. Rovněž tento text obsahuje mnoho židovských souvislostí a interpretací a není lehké se v něm orientovat. Poslední článek od francouzského teologa Jacqua Doukhama představuje částečné doplnění ke dvěma předchozím referátům. Také on nás seznamuje s různými výklady, ale svou analýzu ukončuje tím, že se jedná spíše o eschatologické vysvětlení. Časopis poskytuje několik různých vysvětlení, takže čtenář má k dispozici mnoho podnětů, aby si na tuto spornou otázku vytvořil svůj vlastní názor.

Následující číslo 49 vzniklo krátce potom, co bylo ve Francii židovskému obyvatelstvu zakázáno nosit tradiční pokrývku hlavy - jarmulku. Místo toho museli nosit obyčejné čepice. Považuji to za názorný příklad toho, co se stane ve společnosti, když spolu dvě etnika (náboženství) odmítnou komunikovat. Toto číslo vzniklo zejména z toho důvodu, že je stále důležité zdůrazňovat potřebu dialogu. Příspěvky od jednotlivých autorů jsou zaměřeny na tuto problematiku. Zpravodaj obsahuje dva rozhovory, tři úvahy o vztazích mezi křesťany a Židy a jednu anketu. Rozmluvy mezi členy SKŽ a dotazovanými jsou nejlepší ukázkou, že spolu mohou hovořit zástupci odlišných vyznání – je zde rozhovor s židovským představitelem a poté řeckokatolickým knězem, jenž je současně Arabem.

Článek Ivana Štampacha věnovaný židovsko-křesťanským vztahům stručně naznačuje historii, podobu a limity poměrů mezi nimi. V případě, že je vydání zaměřeno na mezináboženský dialog, bylo by vhodnější, části tohoto textu rozčlenit mezi jednotlivé rubriky, jež by si rozdělili autoři, kteří mají k danému tématu nejbližší.

Zdařilý je nápad v podobě ankety, jež informuje o tom, jak židovsko-křesťanský dialog chápe širší veřejnost. Eventuelní možností by bylo oslovit zástupce obou náboženství a položit jim otázku, jak vztahy mezi sebou vnímají oni.

Války a s ním spojené represe prostupují celým lidským životem. Setkáváme se s ním prostřednictvím médií, ale i v běžném životě. Na to, že je mezi námi toto zlo se snaží poukázat jubilejní 50. číslo. Násilí se neobjevuje jen mezi lidmi, ale také v knize, k níž se upírá mnoho křesťanských myslí – v Bibli. Upozorňují na to především články rabína Sidona a Jana Hellera. První jmenovaný zkoumá Písmo, respektive Tóru, z židovského pohledu, zatímco profesor Heller z křesťanského. Domnívala jsem se, že tato pojednání nemohou mít žádný spojovací článek. Mýlila jsem se. Zřetelně nám ukazují, že zlo se vyskytuje opravdu všude. V těchto úvahách se mi velmi líbí interpretace obou autorů, kteří ji ilustrují na příkladech z Bible. Působí to na mě didaktickým charakterem.

Velice zajímavý pro mě byl článek od Martina Prudkého „Tzv. Svaté války v Orientu a ve zvěstování Bible“. Velmi stručně řečeno jedná se zde o boj, do kterého vstoupí božstvo, což vzdáleně připomíná antický výraz „deus ex machina“. Text je sice dlouhý, ale nikterak těžký k pochopení, i když název může svědčit o opaku.

Spojujícím tématem čísel 51 a 52 je výklad midrašů, neboli obecná interpretace Písma a bádání v něm. Nejvíce o této základní myšlence vypovídají články v obou výtiscích Mikuláše Vymětala. Zahrnují chronologické údaje, základní charakteristiku, různé literární formy, přístup k výkladu a mnoho dalších zajímavých informací. Celý článek je pojat jako učebnice, takže je velmi dobře propracovaný a přehledný. V následujícím čísle pan Vymětal na svůj článek navazuje. Tentokrát nám přibližuje midraše v podobě různých ukázek. Texty nejsou přepsány doslovně a jsou tedy přizpůsobeny i laickému čtenáři. Pro lepší pochopení jsou u jednotlivých textů vždy uvedeny komentáře.

Poněkud odlehčujícím číslem je Zpravodaj 53. Jeho hlavní myšlenkou je „humor“. Veselá nálada a žertování dokáží překonat překážky, které brání společnému dialogu. Myslím si, že v jeho silách je i překlenutí rozdílů, o kterých se lidé bojí hovořit. V tomto ohledu je velice inspirativní rozhovor s Arnoštem Goldflamem. Vykládám si jej jako výzvu k tomu, abychom humor používali v strastiplných situacích, neboť si tím usnadníme život. Podnětné jsou i úryvky od českých teologů, které odpovídají na otázku „Jakou roli má/může mít humor v mezináboženských vztazích?“ Názory jsou nadmíru zajímavé, ale bohužel jim je věnována jen jedna stránka. Nebylo by od věci tyto myšlenky rozšířit. Případně udělat anketu mezi zástupci obou náboženství a zjistit jejich odpovědi na uvedenou otázku.

Vánoce a Chanuka – křesťanský a židovský svátek slavící se ve stejnou dobu. Většina lidí si myslí, že nemají nic společného. Příspěvky v 54. čísle výtisku dokazují, že rovněž jako židovství a křesťanství, tak i tyto dva svátky toho mají mnoho společného. Dávají však také za pravdu příznivcům teorie, že se od sebe v mnohém liší. Za celé vánoční téma, které prostupuje celým Zpravodajem 54, bych zde jako příklady uvedla dva články - „Čím jsou Vánoce pro křesťany“ a „Čím je Chanuka pro Židy“. Je to asi nejlepší ukázka toho, že se toto vydání snaží poukázat na shody, ale i odlišnosti, těchto dvou náboženství. Takovéto propojení společných prvků u svátků, které hrají důležitou roli v životě těchto dvou skupin, považuji za velmi dobrý nápad. Současně dává prostor k tomu, aby se seznámili s tradicemi druhého účastníka dialogu.

Zpravodaj SKŽ číslo 55 má dvě hlavní témata. Prvním je vzpomínka na básníka Viktora Fischla a druhým Abrahámovská ekumena. Český a izraelský spisovatel je

v časopise přiblížen z několika stran – nekrologem, rozhovorem, osobními vzpomínkami jeho přátel a prostřednictvím tří krátkých básní. Pokud si chceme připomenout skvělou osobnost, je dobré zveřejnit publikační činnosti daného člověka a memoáry nejbližších přátel.

Články, týkající se abrahámovského dialogu, bezesporu vybízejí k tomu, aby byl ke křesťansko-židovskému dialogu přibrán také islám. Na konci tohoto čísla je uvedena anketa, ve které byli dotazováni studenti Institutu ekumenických studií, aby vyslovili svůj názor na dialog mezi muslimy, Židy a křesťany. Poněkud mi zde chybí vyjádření muslimské strany. Bylo by zajisté velmi zajímavé oslovit zástupce tohoto náboženství, aby se k danému tématu vyjádřili.

Židovský myslitel Martin Buber a jeho kniha *Já a Ty*, podle které byl pojmenován vzdělávací projekt SKŽ - tato dvě sousloví prostupují celým Zpravodajem číslo 56. Buberova filozofie se zabývala dialogickým charakterem jazyka. Dá se tedy uplatnit i na dialog mezi křesťany a Židy, čemuž se částečně věnují i články v časopise. Rozsáhlý článek Mikuláše Vymětala nás seznámí s osobností M. Bubera a hlavně s jeho dílem, jemuž se věnuje i příspěvek Paula Tillicha. Obecně řečeno, uvedené studie nerozebírají historické souvislosti, ale spíše se snaží poukázat na přínos Buberovy filozofie pro dnešní svět.

Následující číslo 57 se zaměřuje na teologické otázky. Předmětem jeho zájmu je Jednota a mnohost v Bohu. V opozici se zde setkávají dva odlišné pohledy – křesťanský se svým krédem o svaté Trojici (Otec, Syn a Duch Svatý) a židovský, jenž zastává víru v jediného Boha. Uvedené články představují odlišnosti v postoji křesťanů a Židů, ale snaží se také poukázat na to, že je zde vzájemné ovlivňování.

Poslední dvě čísla Revue SKŽ jsou věnována dvěma významným představitelům mezináboženského dialogu – prof. biblistiky Janu Hellerovi a prof. hebraistiky Vladimíru Sadkovi. Oba toho měli mnohé společného. Byli známi svým kladným vztahem k SKŽ, dokázali své příznivce upoutat smyslem pro humor a perfektně ovládali hebrejský jazyk, jako by byl jejich vlastním.⁴⁶

Osobnosti obou profesorů jsou v časopisech představeny především prostřednictvím rozhovorů. V takovém případě je vždy lepší publikovat rozhovory, než

⁴⁶ Ladislav Puršl, in: Revue SKŽ, č. 60, Praha 2009, s. 2.

nezáživné řádky o jejich životě. Samozřejmě bych nechtěla znehodnocovat medailonky, ve kterých je zde uveřejněn krátký životopis. Nepochybně zde mají své místo. Ovšem rozhovor, při němž člověk sděluje své osobní zážitky a pocity, vypovídá o osobě vždy mnohem více.

5.3. Logo

Kříž a Davidova hvězda propojené v písmenech SKŽ - to bylo první logo Společnosti křesťanů a Židů. U většiny zástupců obou náboženství ale budilo oprávněné obavy. Kříž je totiž pro Židy symbolem modloslužby a v místnosti, kde je umístěn, se

vůbec nesmějí modlit. Na Blízkém východě jim připomíná utrpení, které přinesly křížácké války. Pro mnoho evangelíků v českém prostředí je kříž symbolem katolicismu, ne-li protireformačního útlaku. SKŽ se proto po čase rozhodla stávající logo změnit, k čemuž přispěly ohlasy čtenářů. Náklady spojené s vydáváním časopisu byly stále vyšší, vzrůstal akční rádius samotné Společnosti, a proto zde byla potřeba nově se definovat. Logo mělo lépe vyjadřovat to, o co Společnost usiluje: dialog mezi zástupci jednotlivých náboženství. Měl to být symbol, který by reprezentoval Společnost na nejrůznějších propagačních materiálech, akcích, zasedáních. Čtenáři se s tímto logem setkávají v hlavičce každého čísla časopisu.⁴⁷

Redakce časopisu předložila několik návrhů možného znaku, které měly podobné vyjádření. Některé z nich srovnávaly židovské, křesťanské i muslimské náboženské symboly. Cílem bylo najít co možná nejlepší řešení odrážející citlivou náboženskou problematiku. Současně byli osloveni čtenáři, kteří mohli přijít se svými vlastními nápady a připomínkami. Nakonec zvítězil znak v podobě dvou rukou a současně holubiček. Hlasovalo pro něj nejvíce členů, kteří se zúčastnili valné hromady, a tak se tento symbol stal novým logem Společnosti křesťanů a Židů.

5.4. Internetové stránky

Dlouhou dobu měla SKŽ svou domovskou stránku pod ETF UK na adrese www.etf.cuni.cz/skz. Nové stránky vznikly díky úsilí a obětavosti Kateřiny

⁴⁷ VYMĚTAL, Mikuláš: *Logo společné Společnosti*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 46, Praha 2002, s. 21.

Bubeníčkové a jsou přístupné na adrese www.krestane.zide.info. Staré stránky byly přesměrovány na tuto adresu.

Během působení Petra Fryše ve funkci předsedy SKŽ koupila Společnost doménu zide@info. Je trochu paradoxní, že křesťané mají svou schránku na židovské doméně. Původním záměrem bylo vytvořit jakýsi rozcestník, jenž by byl poskytnut židovským i křesťanským organizacím. Například Federace židovských obcí měla vlastnit doménu zide.cz, která je stále neobsazena. Bohužel tento nápad se nepodařilo zrealizovat, a tak byly Kateřinou Bubeníčkovou vytvořeny výše zmiňované stránky. V současné době jsou stále v provozu, ale neaktualizují se příliš často.⁴⁸ I přesto jsou velmi cenným zdrojem materiálu, jenž slouží potřebám SKŽ a také členů a čtenářů. Ti se zde mohou zaregistrovat, popřípadě vyplnit elektronickou přihlášku, a stát se tak právoplatným členem SKŽ. Zaregistrovaní uživatelé na stránkách mohou debatovat v nejrůznějších diskusních skupinách o současných problémech. SKŽ by je naopak měla využívat k výměně informací mezi pobočkami, k práci na společných projektech, případně odtud čerpat podnětné rady a připomínky od čtenářů. Stránky nabízejí i letný pohled do historie SKŽ. Ten zaručeně podněcuje větší zvědavost případného člena či laického čtenáře, který se chce o Společnosti dozvědět nové věci. Naštěstí jsou tu vybrané články ze Zpravodaje SKŽ, respektive Revue SKŽ, jejichž prostřednictvím se i běžný člověk postupně dostává do problematiky židovsko-křesťanských vztahů. Pokud informace nejsou dostačující, může si stáhnout celá čísla Zpravodaje SKŽ, respektive Revue SKŽ, jež jsou v pdf podobě. Podobnou funkci má i rubrika „Události“, jež upozorňuje na akce, které se budou konat v nejbližších dnech. Srdečně vítána je i veřejnost. Vždyť všichni, kteří se momentálně zabývají židovsko-křesťanským dialogem, se o něm museli dozvědět z různých zdrojů. Není proto vyloučeno, že tyto akce přivedou do řad SKŽ další členy.

Nejsou to ale jen články nebo pozvání na různé akce, které podněcují případného zájemce o křesťansko-židovské vztahy. Jsou to i zajímavé fotografie z Izraele. Vždyť právě stavební památky této země jsou světovým fenoménem. Při jejich bližším zkoumání si jistě všichni kladou otázku, kdo byli „ti“, kteří je postavili, kdo působil v těchto krásných budovách, jaká byla jejich jména, poslání, popřípadě odkud

⁴⁸ Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009.

pocházeli. Na většinu těchto otázek zná SKŽ odpovědi, které vykryštovaly během několika let v rámci židovsko-křesťanského dialogu.

5.5. Finance

SKŽ je financována především z členských příspěvků, grantů a sponzorských darů. Granty se podařilo získat od Ministerstva kultury, od Nadačního Fondu Věry Třebické-Řivnáčové a od Nadačního fondu obětem holocaustu. Největší podporu obdržela SKŽ od holandské nadace *Joods Humanitair Funds* v roce 2006. Část peněz byla použita na vydání brožury *Já a Ty* a ze zbytku byla schopna SKŽ financovat časopis po dobu dvou let.⁴⁹

5.5.1. Nadační fond obětem holocaustu

Prioritním posláním fondu je zmírňovat křivdy, jež se odehrály v minulosti. Snaží se především pomáhat lidem, kteří přežili holocaust a zmírnit majetkové bezpráví. Podporuje vzdělávání a pietní akce připomínající oběti holocaustu, rozvoj židovských komunit a vzdělávání v judaismu. Podílí se taktéž na záchraně židovských památek, jež byly zničeny během nacistické i komunistické totality. K prosazování těchto cílů má NFOH několik programů. Smyslem **programu Péče** je starost o ty, kteří přežili holocaust, tedy především o starší lidi. Služby jsou poskytovány dle Standardů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí. Základní osou péče je pomoc v terénu. Sociální pracovník hovoří s klientem o jeho potřebách, snaží se mu pomoci se získáváním sociálních dávek, s odškodněním, zprostředkovává služby s odbornými pracovníky a umožňuje společenské kontakty s klienty, kteří hrůzy holocaustu také prožili.⁵⁰ Z tohoto důvodu je péče směřována na pomoc členům židovských obcí v celé České republice, především v Praze, Liberci, Brně, Ostravě a v dalších městech. Během svého působení tak fond pomohl mnoha lidem, kteří mají zvláštní sociální a zdravotní problémy způsobené tím, že během holocaustu byli v koncentračních táborech. Další zásluhou činností nadace je také to, že přispívá na Diakonie Českobratrské církve evangelické, jež poskytují domov lidem přeživším holocaust.

Cílem **programu Připomínka** je upozorňovat na hrůzy, které se staly v minulosti a jež by se neměly opakovat. Veřejnost se jim staví čelem prostřednictvím výstav, koncertů a publikační činnosti, v nichž na své zážitky vzpomínají ti, kteří přežili. Oběti holocaustu jsou připomínány památníky a pamětními deskami. Výpovědi pamětníků jsou veřejnosti prezentovány formou konferencí, seminářů, besed a výukových programů a jsou určeny pedagogům a také dětem. Účelem je, aby se školáci

⁴⁹ Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009.

⁵⁰ Dostupný na www.fondholocaust.cz [cit. 7. července 2009].

dozvěděli, jaké tragické události byly spáchány v minulosti, aby se holocaustu v budoucnosti vyvarovali. Příkladem takového programu pro děti byl projekt realizovaný gymnáziem v Plzni, na němž se podíleli hlavně sami žáci, kteří shromáždili vzpomínky několika chlapců, jež sdíleli jeden v pokoj v terezínském ghettu. Studenti vypátrali, shromáždili a posléze vyhledali vzpomínky pamětníků a výsledná práce byla shrnuta ve sborníku, který se používal během výuky dějepisu a občanské výchovy. Podobný projekt, jež českou mládež informuje o hrůzách koncentračních táborů, připravila Tereziánská iniciativa. Tento program umožňuje studentům zavítat do Památníku Terezín, kde mají možnost navštívit Muzeum Ghetto, Malou pevnost, zajímavé přednášky, a to vše s odborným výkladem.⁵¹

Židovské tradice by měly být zachovány i poté, kdy je násilně přerušila druhá světová válka a posléze komunistický režim. Právě to je záměrem **programu Budoucnost**. Podpora se zaměřuje na projekty spjaté s náboženstvím, historií, tradicemi a kulturou. V tomto projektu žádala SKŽ o grant, který jí byl udělen na vydávání časopisu pro rok 2004 a 2005. Podmínkou bylo, že v časopise budou mimo jiné vycházet články týkající se holocaustu a judaismu, představí se zde křesťanská komunita, židovská literatura a také rozhovory s pamětníky, jež holocaust přežili.

Na území České republiky se nachází mnoho židovských památek. Spousta z nich je poškozena neodbornými pracemi, erozí a vandalismem. Účelem **programu Obnova** je danou památku opravit do stavu, ve kterém se nacházela v době jejího vzniku. Zaměřuje se především na synagogy, historicky cenné budovy a hřbitovy, které byly zdevastovány. Jedná se o kulturní dědictví, jež by mělo být zachováno pro další generace. Cílem **programu Odškodnění** je navrácení majetku, který byl lidem odebrán v době, kdy bylo dnešní území České republiky okupováno nacistickým Německem. Restituční předpisy ani mezinárodní dohody neumožnily lidem jiné formy odškodnění. Ve spolupráci s tzv. „smiřovacími nadacemi“ (například Česko-německý fond budoucnosti) se snaží alespoň částečně kompenzovat utrpěná příkoří. Prostředky čerpá od neutrálních zemí (tzv. spící konta ve švýcarských bankách). Vláda ČR nastavila rovné podmínky pro všechny žadatele bez ohledu na dnešní občanství a zemi pobytu.

⁵¹ Dostupný na www.fondholocaust.cz [cit. 7. července 2009].

Během pěti let NFOH vyhověl pěti stům šestnácti žádostem, které byly zaslány z dvaceti sedmi zemí světa.⁵²

K dosažení těchto cílů mohou přispět všichni, kteří chtějí, aby se zde vytvořila tolerantní a otevřená společnost. Cílem je, aby lidé vnímali historický odkaz židovské kultury jako součást své minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Neměli by se bát mluvit o tom, jaké křivdy byly spáchány v minulosti. Smyslem je, aby v České republice vznikla společnost, v níž má židovská komunita své pevné místo.

5.5.2. Nadační fond Věry Třebické-Řivnáčové

Zakladateli fondu jsou formálně Českobratrská církev evangelická a Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Fond vznikl z restituovaných nemovitostí a restitučních nároků paní Věry Třebické-Řivnáčové. Ze svých výnosů podporuje studenty Evangelické teologické fakulty UK, práci Českobratrské církve evangelické, publikační činnost fakulty i církve a projekty, které vedou k posilování křesťanských principů a upevnění demokracie. Fond přispěl 10 000 Kč na vydání Zpravodaje SKŽ pro rok 2004.⁵³

Fond podporuje aktivity, jež mnoha způsoby slouží k posilování křesťanských hodnot a upevnění demokracie. Tato pomoc se odrazila i v podpoře Společnosti křesťanů a Židů, která rozvíjí křesťanský i židovský dialog.

⁵² Dostupný na www.fondholocaust.cz [cit. 7.7.2009].

⁵³ Dostupný na www.nfvtr.cz [cit. 7.7.2009].

5.6. Kulturní akce

Nejvýznamnější akcí, již SKŽ pořádá ve spolupráci s římskokatolickou farností a evangelickou církví, je „Tichý hlas pro Svatou zemi“. Tento festival se koná každoročně od roku 2002 zpravidla na začátku června v Libčicích nad Sázavou. Nápad organizovat tuto akci měl páter Petr Bubeníček, který tuto myšlenku prezentoval dnes již bývalému předsedovi SKŽ, Robertu Řehákovi. Jeho význam spočívá v tom, že tyto tři organizace chtějí dát najevo, že jim velmi záleží na situaci ve Svaté zemi – v Izraeli. Násilí a nepokoje nemohou být lhostejné nikomu. Je to tedy hlas, který se staví proti smutné realitě, ve které rodiče nemohou v klidu vychovávat své děti a každý den se musí strachovat, jestli se jim vrátí ze školy domů. Každý dialog, který má čestný charakter, je ve své podstatě tichý, nenápadný. To je jeden z důvodů, proč Vladimír Merta navrhl tento poetický název: „Tichý hlas pro Svatou zemi“.⁵⁴

Letos jsem měla možnost osobně se této akce zúčastnit. Festival začal ekumenickou bohoslužbou v katolickém kostele, již vedl katolický duchovní (Páter Petr Bubeníček), evangelický duchovní (Dana Rotkovská) a rabín (Donald Hoffberg). Mezi jednotlivými promluvami, požehnáním a modlitbami zpíval sbor Scandula.

V zahradě katolického kostela posléze probíhal rozmanitý program. Jako čestný host vystoupil izraelský velvyslanec Jaakov Levy, jenž se krátce vyjádřil k situaci v Izraeli a poděkoval Společnosti křesťanů a Židů za pozvání a za bohatý doprovodný program. Následovalo asi půlhodinové vystoupení kapely Mišpacha,⁵⁵ která svým zpěvem přibližuje židovskou kulturu. V bloku mluveného slova se postupně vystřídali Ari Brochin,⁵⁶ rabín Moše Chajim Koller a rabín Donald Hoffberg. Pauzu mezi jednotlivými přednáškami vyplňoval Aleš Koukal, který hrál na arabskou loutnu a zpíval syrské písně. Ve farní zahradě katolického kostela a v evangelickém kostele se až do pozdního večera vystřídali písničkáři Slávek Klecandr, Karel Diepold, Pepa Nos, Petr M. Lutka, Marie Kabátová, skupiny Mišpacha, Oyfn Feldz, Klec a Geschem. Program doprovodila také výstava Ghetto Lodž – Baluty.⁵⁷

Na první pohled bylo patrné, že zde panuje „happeningová“ atmosféra. Festival je místem, kde se schází rodiny s dětmi, poskytuje se zde občerstvení a je tu krásný

⁵⁴ ŘEHÁK, Robert: *Za co pozvedáme hlas?*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 48, Praha 2002, s. 28.

⁵⁵ V českém překladu rodina.

⁵⁶ Ředitel *Union of Progressive Zionists* (UPZ).

⁵⁷ Srov. in: Zpravodaj SKŽ, čísla 47, 53, 55, 57.

výhled na Libčice. To vše vytváří vlídnou atmosféru, kde se sejdou intelektuálové, profesori nebo představitelé obou náboženství a diskutují spolu. Jedná se o živý projev toho, že křesťané a Židé jsou spolu schopni komunikovat. Zanechalo to na mě dojem „mišpacha spirit“.⁵⁸

Koncem listopadu jsem se zúčastnila akce, kterou SKŽ naplánovala společně s augustiniány. Jednalo se o jednodenní akci věnovanou dílu prof. Sadka, která nese jeho jméno – „Den Vladimíra Sadka“. Samotný seminář se udál v refektáři malostranského kostela sv. Tomáše. Místnost byla zajímavě rozdělena širokou obloukovou klenbou, tudíž vznikl problém pro řečníka, jenž se musel neustále otáčet zleva doprava. Častokrát se stalo, že rétor se více věnoval pravé straně a levá část byla o jeho vystoupení ochuzena. Nejtrefněji tuto situaci vyjádřil Achab Haidler svým výrokiem: „Připadám si jako na tenise.“⁵⁹

První blok přednášek se věnoval dílu Vladimíra Sadka. Na úvod představil předseda SKŽ Adama Borzič knihu V. Sadka „Doteky duše“. Poté se svým příspěvkem vystoupil bývalý student pana profesora Vít Engelthaler. Shrnul základní mezníky v životě svého učitele, jeho dílo, publikační činnost a především témata, kterými se profesor Sadek zabýval.

Po krátké pauze na oběd, již mohli účastníci vyplnit prohlídkou výstavy v prostorách kláštera, následoval druhý oddíl přednášek věnovaný židovské mystice. Projev prvního přednášejícího Achaba Haidlera byl velice poutavý a doplněný vtipnými komentáři, kterými si dokázal udržet pozornost posluchačů. Další výstup v podobě koreferátu zazněl od Davida Biernota a týkal se Maharalova vztahu ke Kabale. Závěrečné dva příspěvky byly věnovány křesťanské mystice. Nejprve vystoupil Pavel Hošek s referátem o křesťanské Kabale, následovaný Janem Granátem s tematikou protestantské mystiky. Po každé přednášce následovaly četné dotazy na dané téma.

Ti nejvytrvalejší, kteří zůstali až do konce, si mohli poslechnout křesťansko-židovský koncert. Nejdříve vystoupila skupina Ester s písněmi biblických textů a poté zazněl gregoriánský chorál v podání sboru zdejší farnosti sv. Mikuláše.

Velmi na mě zapůsobila vstřícná a přátelská atmosféra. Sešli se zde zástupci křesťanské a židovské strany i vyznavači jiné víry a během krátkých přestávek spolu

⁵⁸ V českém překladu rodinný duch.

⁵⁹ Achab Haidler, Den Vladimíra Sadka, 20. listopadu 2009.

živě diskutovali. Účastníci semináře se v refektáři střídali po celou dobu trvání akce podle toho, která z přednášek je nejvíce oslovila. Jako čestný host zde byla přítomna také vdova po profesoru Sadkovi, paní Jitka Sadková, jež svými osobními zážitky doplnila přednášející. Semináře se mimo jiné zúčastnili i bývalí předsedové Robert Řehák či Tomáš Kraus, mnoho současných členů, široká veřejnost a v neposlední řadě i studenti. Soudě podle potlesku, jenž následoval po každém příspěvku, se akce vydařila. Nezbývá než si přát, aby měla příští rok stejný úspěch.

5.7. Předsednictvo

Společnost křesťanů a Židů má ve svém čele předsedu. Za osmnáct let existence se v SKŽ vystříдалo celkem osm předsedů. Za historicky prvního předsedu Společnosti byl považován Dezidor Galský, představitel pražské židovské obce. Bohužel krátce po ustavující schůzi ICCJ v roce 1990 zemřel a místo něj se stal předsedou katolík Milan Lyčka (1991-1992). Snahou Společnosti bylo od počátku střídání reprezentantů v pozici předsedy – když byl předsedou křesťan, místopředsedou měl být Žid a naopak. Ve funkci se měli střídát každé dva roky.⁶⁰ Z toho důvodu byl v roce 1992 zvolen JUDr. Tomáš Kraus, jenž dnes působí jako tajemník Federace židovských obcí. Předsedou byl také v letech 2007-2009. Nejvíce času ve funkci strávili katolička Jana Doleželová (1994-2000) a Robert Řehák (2000-2005), hlásící se ke křesťanství. Do Společnosti měli být jako kandidáti na předsedu delegováni i členové jiných denominací, aby to mělo ekumenický charakter.⁶¹ V roce 2005 se předsedou stal Mgr. Petr Fryš, jenž je evangelického vyznání. V současné době je v čele SKŽ Adam Borzič, který se hlásí k postdenominačně pojatému křesťanství.

Každý předseda Společnosti měl jiný styl vedení. Petr Fryš se například snažil o to, aby nejaktivnějším nebyl předseda, ale naopak tajemník, který by byl de facto výkonným ředitelem. Jeho hlavní činností mělo být obstarávání darů a grantů a za svou funkci měl být i placen. Předseda by vykonával spíše „politickou“ roli. Tomáš Kraus, který je dnes jedním ze tří místopředsedů SKŽ, měl v postavení předsedy spíše reprezentativní funkci. V současné době má předseda víceméně výkonnou funkci. Pozice předsedy je manažerská, aktivuje dění ve Společnosti a motivuje členy k lepší práci. Společně s tajemnicí vykonává administrativní úkoly, zpracovává granty, rozpočty a podílí se na různých administrativních záležitostech.⁶²

⁶⁰ Rozhovor s Janou Doleželovou, 19. listopadu 2009.

⁶¹ Rozhovor s Janou Doleželovou, 19. listopadu 2009.

⁶² Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009.

5.8. Sídlo Společnosti

Kancelář SKŽ de facto nikdy neexistovala. V počátcích se vyskytla možnost takové místo získat, ale bohužel se toto úsilí nepodařilo dotáhnout: „*Kancelář či spíše místo k setkávání se nám nepodařilo získat, i když se nám to téměř povedlo. Tehdy nás přijal osobně ministr kultury Pavel Tigrid, téměř s otevřenou náručí. Byli jsme tam za SKŽ Petr Pokorný, Odilo Štampach a já. Přinesli jsme mu na ukázkou balík časopisů, jeden červený, jeden modrý, s kvalitním tiskem a s obálkou. Byl z toho nadšen, zavolal si náměstka a že se na to musí sehnat sponzoři. Byl velmi milý. Výchozí jednání byla velice nadějná. Těšili jsme se, že dostaneme návrh na několik místností, těšili jsme se na nějaký finanční příspěvek na vydávání časopisu. Ukázalo se, že věci jsou trochu jinak. Napsal sice příslib, ale předal to svému náměstkovi, ten to dal dalšímu a ten další pravil, ať napíšeme žádost. Těch žádostí bylo mnoho. Ze snahy o finanční podporu tedy nebylo nic. Pokud šlo o tu místnost, šla jsem do místa mě určeného, data mě určeného, ale zjistila jsem, že to je částečně ve střídání s jednou politickou stranou. To jsem teda odmítla. Od začátku jsme měli řadu koncepčních plánů. Uvažovali jsme, že do toho SKŽ - klubu budeme zvat lidi z vnějšku a že se o tuto problematiku lidé začnou zajímat z širšího spektra Společnosti, což se ukázalo jako „romantická“ představa.“⁶³*

Dlouhou dobu se členové scházeli na Evangelické teologické fakultě UK. Je to pochopitelné, protože právě zde se vytvořilo tzv. „podhoubí“, kde se vždy židovsko-křesťanský dialog pěstoval. Valná hromada se scházela v posluchárnách ETF UK. Nesetkávala se ovšem příliš často, protože ji z větší části tvořili dobrovolníci. Záleželo zejména na předsedovi SKŽ, jak moc dokáže členy motivovat k účasti na valné hromadě. Jakási virtuální kancelář existovala na adrese, na níž bydlel bývalý předseda SKŽ Robert Řehák. Na ni docházela veškerá korespondence. Po jeho odstoupení byly veškeré dopisy posílány na adresu nového předsedy, a to jen díky vstřícnosti zaměstnankyně pošty, která byla ochotna vše přeposílat. Usnadnila tak práci členům SKŽ, protože se změnou adresy by se musely měnit také stanovy.⁶⁴

Skutečnou kancelář se podařilo získat asi před dvěma lety, a to díky úsilí nynějšího předsedy Adama Borziče. Sídlo SKŽ je v ulici Malá Štěpánská 11, Praha 2. Zde sídlí sdružení Notabene, ale za malý příspěvek poskytuje SKŽ část prostorů.

⁶³ Rozhovor s Janou Doleželovou, 19. listopadu 2009.

⁶⁴ Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009.

5.9. Vzdělávací činnost

5.9.1. Publikace

Za posledních deset let se SKŽ spolupodílela na vydání následujících publikací: Divišová, Milada (ed.): Dialog křesťanů a Židů; Keller, Jan - Beneš, Jiří: Poutní písně; Fryš, Petr (ed.): Já a Ty. O křesťanství, židovství a jejich vzájemných vztazích a Fischer, Jan: Co neodvál čas; vydala také několik menších brožurek.

Do budoucna se připravují další dvě publikace. Alžběta Drexlerová, která se podílela na korekci sborníku Já a ty, vydává svou vlastní práci, jež se bude týkat dějin židovsko-křesťanských vztahů. SKŽ se na publikaci částečně podílí finančně. Druhá kniha bude vydána ve spolupráci s nakladatelstvím P3K. Půjde o knihu Dějiny Židů a Izraele. Podíl SKŽ spočívá v tom, že pro tuto publikaci zajistila dohodu s překladatelem.⁶⁵

5.9.2. Já a Ty

Díky grantu od nizozemské nadace *Joods Humanitair Fonds* a podpoře Ministerstva vnitra ČR mohl být uskutečněn vzdělávací projekt pro střední školy, který byl realizován ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Židovského muzea. Jednalo se o třídní kurs pro středoškolské učitele občanské výchovy, jež jim umožnil blíže se seznámit s křesťanstvím a židovstvím. Cílem bylo představit obě náboženství v jejich historické i myšlenkové rozmanitosti i vzájemném působení.

Projekt odkazuje na knihu židovského filozofa Martina Bubera.⁶⁶ „*Jeho personalistická filozofie zdůrazňuje prostý fakt, že pokud vstupujeme do dialogu, setkáváme se s něčím novým, s něčím, co nedokážeme předpovídat, na co se nedokážeme připravit. Vstupujeme do vztahu s „TY“, které není a nesmí být manipulovatelné. Setkáváme se s partnerem či partnerkou, kterým nesmí být odepřeno právo překvapit nás něčím novým.*“⁶⁷

Vstupovat do dialogu a účastnit se jej je velmi obtížné. Je téměř vyloučeno, aby se jednotlivci nebo náboženské skupiny setkávali „jeden na jednoho“, a proto je

⁶⁵ Rozhovor s Adamem Borzičem, 14. července 2009.

⁶⁶ BUBER, Martin: *Já a Ty*, Praha 1969.

⁶⁷ FRYŠ, Petr: *Já a Ty. Vzdělávací projekt pro učitele*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 55, Praha 2006, s.

vzájemná důvěra velmi obtížná. Do dialogu, v tomto případě do dialogu mezi křesťany a Židy, vstupuje mnoho faktorů. Je těžké diskutovat s někým, kdo má o závažných otázkách jinou představu a nehodlá dojít ke kompromisu. Je nesnadné s druhou stranou diskutovat, když má nad vámi převahu. Diskuze mezi křesťany a Židy trpěla především nedůvěrou, která mezi nimi trvala více jak dva tisíce let. Nenávist, předsudky a násilnosti dovedly lidstvo až k holocaustu, k jedné z největších lidských tragédií, jež měla za následek i impuls, který křesťany přinutil, aby se nad svým odlišným přístupem zamysleli. Za dobu, jež od tohoto zlomového okamžiku uplynula, měli křesťané a Židé mnoho času zapojit se do vzájemného dialogu. Tento projekt přichází s myšlenkou, že by se o jejich diskusích měli dozvědět také studenti středních škol. Jednotliví žáci nebo skupiny se od sebe liší. Program je výzvou k nalezení jednotlivých odlišností a jejich pochopení.

Účastníkům kurzu byla věnována brožurka „Já a Ty“. Na korektuře se podílela Alžběta Drexlerová z olomoucké pobočky SKŽ a její vydání bylo podpořeno Českým katolickým biblickým dílem. Sborník neobsahuje jen témata, která proběhla během přednášek, ale je doplněn také o encyklopedické údaje a další odkazy na materiály. Články se zaměřují hlavně na problematiku křesťanství a židovství. Učitelé a studenti se mají dozvědět, co nejvíce pohledů na rozdíly mezi vztahy a postoji. Knížka tak bezesporu dobře poslouží všem, kteří vyučují nebo se zajímají o tato dvě náboženství.

5.9.3. Jabok

V biblické tradici je Jabok místem, kde člověk může vyrůst a dozrát.⁶⁸ Tímto slovem se nazývá také vyšší odborná škola. Její studium se specializuje na vzdělávací program sociální pedagogika a teologie. Toto specifikum by mělo podle zakladatelů školy studentům pomáhat k dosažení jednoty teorie a životní praxe, k upevnění vlastní hodnotové a názorové orientace a k motivaci pro sociální péči. Své znalosti a dovednosti si mohou studenti ověřit během praxe, která je součástí studia. Posluchač je po dvaadvacet týdnů pod metodickým dozorem v oborech sociální a výchovné práce. V těchto oborech se mohou studenti uplatnit i po absolvování studia, popřípadě si vybrat

⁶⁸ 1. kniha Mojžíšova 32, 23 - 33

ze široké škály státních i nestátních výchovných, sociálních a vzdělávacích institucí či se zapojit do pastoračního působení v církvi.⁶⁹

Zřizovatelem je Salesiánská provincie, která je součástí řeholní společnosti katolické církve s celosvětovou působností. Jejím posláním je vzdělávání a výchova mládeže. Hodnoty vycházejí ze salesiánského výchovného stylu přátelství, dobroty a rodinné atmosféry. To vše je nabízeno studentům bez ohledu na jejich názorové zakotvení a příslušnost k církevnímu společenství. Díky spolupráci s Evangelickou teologickou fakultou Univerzity Karlovy, jejímiž profesory jsou zakládající členové SKŽ, studenti mohou dosáhnout vysokoškolského titulu „bakalář“. Název školy je odvozen od jmen dvou křesťanských pedagogů. Jan Bosco, který byl zakladatel salesiánské církve, a Jan Ámos Komenský, v jehož stopách Jabok kráčí.⁷⁰

Spolupráce s Jabokem se v minulosti omezovala pouze na několik přednášek. Někteří bývalí studenti Jaboku však nyní působí v SKŽ. Podle mého názoru by spolupráce těchto dvou organizací měla být širší. Posluchači Jaboku by se měli například spolupodílet na Revue SKŽ, kdy by do časopisu přispívali svými články. Jejich sloupky by dozajista přinesly obohacení především z pohledu mladší generace. Dnešní studenti vnímají holocaust jinak a neobviňují křesťany z toho, co se stalo před několika lety. Nepochybně by bylo také dobré, kdyby se studenti Jaboku po svém studiu začali spolupodílet na fungování SKŽ. Mohla by se zde zformovat nová generace, která by svými podněty přispívala k organizaci SKŽ. Zabránilo by se tak případnému zániku Společnosti, což se bohužel v některých členských zemích ICCJ stává.⁷¹

⁶⁹ Dostupný na www.jabok.cz [cit. 8. července 2009].

⁷⁰ Dostupný na www.jabok.cz [cit. 8. července 2009].

⁷¹ DREXLEROVÁ, Alžběta: *Zpráva o letošní konferenci ICCJ ve Vídni*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 55, Praha 2006, s. 4.

5.10. Pobočka v Olomouci

Olomoucká pobočka vznikla v roce 2003, a to díky úsilí Alžběty Drexlerové, doc. Petra Chalupy a paní Dagmar Poslové. Hlavní činnost pobočky spočívá v organizaci kvalitních přednášek a kulturních programů. První aktivitou se stala přednáška Ing. Arch. Klenovského na téma „Židovské památky Moravy a Slezska“. Nejrozsáhlejším projektem se stala třídílná přednáška pana Jaroslava Achaba Haidlera s názvem „Lashon hadokodesh - piktogramy harmonie“ s podnázvem „Povídání o kouzlu hebrejštiny, kabaly a zjevení“. Tyto přednášky se konaly v březnu, dubnu a květnu roku 2004 v budově Cyrilometodějské teologické fakulty v Olomouci, kam přišlo průměrně asi dvacet pět lidí.⁷² K tématům patřilo seznámení s duchovním rozměrem hebrejského písma a jazyka, se způsobem vzniku jednotlivých písmen a s číselnými souvislostmi hebrejské abecedy. Další přednášky se týkaly umění číst židovské náhrobky hebrejsky, umět hebrejsky určit dataci náhrobku a alespoň trochu se vyznat v dalších významech v textu na náhrobcích. Součástí projektu byla také návštěva židovského hřbitova v Lošticích. Přednášející pan Haidler zde přečetl několik zajímavých náhrobků a uvedl přihlížející do problematiky datace a kryptogramů. Účastníci výkladu si posléze sami mohli vyzkoušet luštění jednodušších hebrejských nápisů z náhrobků.⁷³ Nebojím se konstatovat, že první významnější akce měla velký úspěch, a to hlavně mezi studenty, kteří si tak mohli dosavadní znalosti vyzkoušet i v praxi. Pan Haidler okouznil také vyučující na katedře biblických věd. Podle mého názoru je takováto spolupráce velmi dobrá a měla by se uskutečnit vícekrát do roka, aby mohly být rozvíjeny dovednosti studentů na teologické fakultě.

Ve spolupráci s olomouckým kabinetem judaistiky byla zorganizována 20. listopadu 2007 přednáška JUDr. Tomáše Krause nazvaná „Holocaust očima české židovské zkušenosti“. Akce se zúčastnilo asi třicet posluchačů z řad studentů a starších lidí. Pan Kraus vypravoval o vzpomínkách svých rodičů a o tom, jak on sám byl těmito zážitky ovlivněn. Další témata byla spíše obecnější; hovořil o tom jestli je vhodné používat holocaust pro označení vyvraždění Židů za 2. světové války, či jak se

⁷² DVOŘÁKOVÁ, Alžběta: *Zpráva z Olomoucké pobočky*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 50, Praha 2004, s. 46.

⁷³ Tamtéž, s. 46.

holocaust liší od genocid spáchaných v průběhu dějin i současnosti.⁷⁴ Svým vyprávěním vyvolal u posluchačů diskusi na otázky ohledně této strašné tragédie. I když je téma holocaustu poměrně známé, každá další přednáška, jež se ho týká, je důležitá. Podle paní Alžběty Drexlerové, která zde byla přítomna za olomouckou pobočku SKŽ, se ukázalo, že v sále je mnoho odborníků na tuto tematiku. Dotazů stále přibývalo a přednáška se změnila v diskusi, při které panovala příjemná atmosféra. Práním pobočky bylo v budoucnosti organizovat akce podobného typu.⁷⁵

Olomoucká pobočka dala také podnět k organizování akce „Dny Židovské kultury Olomouc“, které mají připomenout význam židovské kultury na Moravě. Projekt nabízí zejména výstavy, cykly přednášek, besedy pro školy, koncerty a divadelní představení, jež vycházejí ze židovské tradice. Ačkoli podnět přišel od olomoucké pobočky SKŽ, byl zorganizován až v roce 2008, a to především Divadlem hudby Olomouc. Partnerskými institucemi jsou dále Muzeum umění Olomouc, Židovská obec Olomouc a Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových Filozofické fakulty Univerzity Palackého Olomouc.⁷⁶

⁷⁴ DREXLEROVÁ, Alžběta: *Holocaust očima české židovské zkušenosti*, in: Zpravodaj SKŽ, č. 58, Praha 2007, s. 3.

⁷⁵ Tamtéž, s. 3.

⁷⁶ Dostupný na www.kehila-olomouc.cz [cit. 17.7.2009].

6. ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

6.1. *International Council of Christians and Jews (ICCJ)*

Mezinárodní rada křesťanů a Židů je zastřešující organizací pro dialog mezi křesťany a Židy. Má třicet osm členských organizací ve třiceti dvou zemích po celém světě. Vztahy mezi křesťany a Židy se zabývá již více než padesát let. Byla založena jako reakce na holocaust s vědomím, že zde musí být nalezeny cesty, jak zvážit hluboce zakořeněnou nedůvěru, nenávist a strach, které vyvrcholily v jednu z nejhorších „nočních můr“ lidské historie. Prostřednictvím každoročních konferencí a různých diskuzí nabízí ICCJ možnost vyjádřit se k současným otázkám a problémům odlišných náboženství. Tato setkání umožňují bořit náboženské a národní hranice a upevňovat náboženské vztahy. Mezinárodní sídlo ICCJ se nachází v domě, kde žil Martin Buber. Tato rezidence se nalézá v malém městě Heppenheim, v Hesenském regionu v Německu. Současně slouží jako centrum, kde se školáci, děti a badatelé seznamují s učením Martina Bubera a principy náboženského porozumění.⁷⁷

Česká Společnost křesťanů a Židů je členem ICCJ víc než osmnáct let. Každá pobočka má povinnost platit členský příspěvek, který činí 100 € ročně. Zpětně se tento příspěvek vrací v podobě vyplacení cestovného na konference, které ICCJ pořádá. Mezinárodní rada je sdružením, které svým pobočkám nic nenařizuje a ničím je neúkoluje. Filiálky mají ve svém počínání volnou ruku a je na nich, jak se ve světě prezentují. SKŽ se v celosvětové organizaci představuje velmi dobře. Má například vlastní internetové stránky, organizuje mnoho kulturních akcí pro rozvoj židovsko-křesťanských vztahů a úroveň Revue SKŽ v porovnání s ostatními periodiky je skvělá. Za dobu, po kterou působí v rámci ICCJ, prokázala SKŽ, že je právoplatným členem této světové organizace.

⁷⁷ Dostupný na www.iccj.org [cit. 6. července 2009].

6.2. Studium v Cambridgi

The Woolf Institute of Abrahamic Faiths je zaměřen na výuku, výzkum a dialog mezi Židy, křesťany a muslimy. Je zastřešující organizací pro *Centre for the Study of Jewish–Christian Relations*⁷⁸ (dále jen CJCR) a *Centre for the Study of Muslim–Jewish Relations*⁷⁹ (dále jen CMJR).

6.2.1. CJCR

Centrum pro studium židovsko-křesťanských vztahů je nezávislá vzdělávací instituce specializovaná na výuku, výzkum a dialog v oblasti židovsko-křesťanských vztahů. Byla založena v roce 1998 a je jednou z předních vzdělávacích institucí, které se touto problematikou zabývají. Během více než desetiletého působení si vybudovalo reputaci čelní světové organizace, která se na tyto vztahy specializuje.⁸⁰

CJCR oslovuje studenty ze všech zemí světa a současní posluchači pocházejí z Austrálie, České republiky, Číny, Izraele, Kanady, Makedonie, Nového Zélandu, Polska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Spojených států amerických, Ukrajiny a samozřejmě také z Velké Británie. Téměř tisíc studentů se zde může zúčastnit kurzů, letních škol nebo dalších vzdělávacích programů. Spolupráce je směřována k akademickým institucím, k organizacím různého náboženského vyznání a k církevním či veřejným orgánům ve Velké Británii i po celém světě.⁸¹

Program je určen všem studentům bez rozdílu věku, původu nebo náboženského vyznání. Nejčastěji se však kurzu účastní učitelé, sociální pracovníci, novináři, politici, historici, lingvisté a mnoho dalších odborníků, kteří mají o problematiku židovsko-křesťanských vztahů zájem.⁸²

K posilování židovsko-křesťanských aktivit má CJCR několik studijních projektů. *Master of Studies* (MSt), nedávno ukončený program *Master of Arts* (MA) a mnoho různých seminářů a kurzů. *Master of Arts* byl program, jenž byl zahájen v roce 1998. Byl to jeden z průkopnických kurzů v oblasti židovsko-křesťanských vztahů. V tomto oboru získalo svoji kvalifikaci více než dvě stě studentů. Postupem času se

⁷⁸ Centrum pro studium židovsko-křesťanských vztahů.

⁷⁹ Centrum pro studium muslimsko-židovských vztahů.

⁸⁰ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

⁸¹ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

⁸² Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

přestal využívat, veškeré přihlášky byly pozastaveny a případní zájemci byli odkázáni ke studiu MSt. *Master of Studies* je dvouletý kurz, realizovaný ve spolupráci s *Faculty of Divinity*⁸³, která je součástí Cambridgeské univerzity, a *Institute of Continuing Education*⁸⁴. Program je multidisciplinární a kombinuje náboženské, filozofické a kulturní studie s obory jako historie, politologie a mezinárodní vztahy.⁸⁵

Cílem kurzu je snaha studentům poskytnout možnost provádět moderní výzkumy na poli židovsko-křesťanských vztahů. Mají schopnost osvojit si nebo rozvíjet dovednosti a odborné znalosti odpovídající jejich zájmu výzkumu. Posluchači rozšiřují své vědomosti v oblasti historie židovsko-křesťanských vztahů a účastní se kritických debat, jež jsou relevantní k jejich akademickému studiu. Škola jim umožňuje zkoumání, čtení, interpretování a analyzování primárních a sekundárních materiálů, zahrnujících i elektronické zdroje. Na základě těchto znalostí si zvolí téma a vytvoří projekt. O svých výzkumech napíše práci, která má stanovenou délku (disertační práce má rozsah patnácti tisíc slov).⁸⁶

6.2.1.1. Obsah

Dvouletý kurz začíná tzv. seznamovacím týdnem, jenž je pořádán na začátku prvního ročníku. V prvním roce jsou posluchači vyučováni v rámci čtyř základních okruhů. První oblastí jsou „Základy“ (volně přeloženo z anglického slova *Foundation*), kde se studenti seznamují s podstatnými etapami vztahů mezi křesťany a Židy, průběhem jejich sebehodnocení jako jednotlivce a vzájemným ovlivňováním mezi těmito dvěma náboženstvími. Program „Písmo Svaté“ zkoumá židovské a křesťanské vztahy na základě výchozích textů (Koránu a Bible) a jejich hodnotu pro vzájemná setkání. Posluchači studují oba texty, což zahrnuje také jejich čtení. Okruh „Historie“ ověřuje klíčové historické momenty a události mezi Židy a křesťany s přihlédnutím na konkrétní případy i v moderní době. Diskutuje se zde o sociálních, politických a filozofických rolích, jež také utvářejí židovsko-křesťanské vztahy. Program „Kultura“ poukazuje na rozdíly (samostatně i ve srovnání), které jsou patrné v oblastech jako literatura, film či kulturní instituce. Studenti se detailně zaměřují na příklady v různých

⁸³ Teologická fakulta.

⁸⁴ Institut navazujícího vzdělávání.

⁸⁵ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

⁸⁶ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

zeměpisných oblastech. Do druhého ročníku postupují studenti, kteří úspěšně splnili zkoušky. Na základě svého bádání napíší disertační práci na téma, jež si sami zvolí. Tato práce je i prvním krokem k doktorandskému studiu. Podmínkou přijetí jsou také dobré známky.⁸⁷

Posluchači si mohou vybrat ze dvou modelů studia. První, *Track A*, je tradiční způsob prezenčního studia spojený s pravidelnými návštěvami přednášek v Cambridgi během prvního roku. V druhém roce studenti provedou výzkum, který se odrazí v jejich disertační práci. Druhý způsob, *Track B*, umožňuje studovat prostřednictvím internetu. Studenti se zúčastní pouze intenzivního kurzu na začátku semestru a poté letní školy, jež je organizována na konci prvního ročníku. Veškeré studium, diskuze a semináře jsou vedeny na internetových stránkách, které byly navrženy pro e-learning. Na oba dva moduly jsou poskytovány granty, které podporují originalitu výzkumu. Posluchači tak mohou studovat například v jiné zemi, kde zkoumají své objekty zájmu pod vedením zkušeného pedagoga.⁸⁸

6.2.1.2. Hodnocení

Hodnocení je rozděleno na dvě části. V první části musí student napsat čtyři písemné práce, každá by měla mít čtyři tisíce. Druhou podmínkou je disertační práce, jež má mít patnáct tisíc slov. K dosažení titulu MSt musí student splnit obě dvě části.⁸⁹

6.2.1.3. Učební pomůcky

Sídlo CJCR se nachází v Cambridgi, která má dlouholetou tradici ve studiu problematiky Židů a křesťanů. Studenti se stávají členy univerzity a díky tomu mají přístup do knihovního fondu univerzity a mohou používat počítače, které mají širokou databázi publikací. Centrum rozvíjí rozsáhlou spolupráci s předními evropskými univerzitami a dalšími vzdělávacími institucemi v zahraničí. Každý student má k dispozici poradce, který dohlíží na jeho studijní pokrok, dává mu rady ohledně studia a poskytuje zpětnou vazbu, co se týče psaných prací a probádaných výzkumů.⁹⁰

Další kurzy jsou organizovány v rámci výměnného studijního programu Erasmus. Ve spolupráci s univerzitou v Cambridgi má CJCR tři mezinárodní dohody,

⁸⁷ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 21. října 2009].

⁸⁸ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 21. října 2009].

⁸⁹ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 22. října 2009].

⁹⁰ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 20. října 2009].

prostřednictvím nichž má možnost výměny studentů i zaměstnanců. Dva partneři jsou v Polsku: Jagellonská univerzita v Krakově a univerzita ve Varšavě, jež je jednou z původních míst židovské kultury. Třetím účastníkem je Západočeská univerzita v Plzni. Posluchači i zaměstnanci tak mají možnost probádat místa, která jsou úzce spjata s historií židovsko-křesťanských vztahů.⁹¹

První český student, který se tohoto programu zúčastnil, je shodou okolností vedoucí mé bakalářské práce, dr. Stanislav Tumis. V době, kdy studoval v Cambridgi, probíhalo studium odlišným způsobem. Uchazeči museli projít komisí, jež na základě představeného projektu zvolila vhodného kandidáta.

Co Vás vedlo k tomu přihlásit se ke studiu židovsko-křesťanských vztahů?

Moje studium v Cambridgi provázely zvláštní okolnosti. Nabídku na vyslání českých studentů do Anglie dostal Robert Řehák na konferenci v Irsku nebo v Anglii, kde se seznámil s Lucií Faltin, která pracovala v Centru pro židovsko-křesťanské vztahy v Cambridgi. Protože vyslání prvního studenta se muselo velmi rychle zúřadovat, nebyl čas zorganizovat konkurz; Robert proto narychlo sháněl studenta, který by tam mohl jet. Obrátil se na několik lidí, kteří mu to odmítli; poté se zeptal i mě. V té době jsem sice studoval na Filozofické fakultě, ale po konzultaci s panem doc. Kovářem a dalšími jsem jeho nabídku přijal.

Takže následující studenti museli projít konkurzem?

Ano. Uchazeči procházeli výběrovým řízením; komise byla sestavována ze členů SKŽ a kromě toho tam byli někteří lidé z ETF, případně FF UK. Bylo to asi pět, šest lidí, kteří o tom rozhodovali. Většinou zde bylo šest, sedm kandidátů a z nich se jeden vybral.

Podle čeho byli kandidáti vybíráni?

Pokud si dobře vzpomínám, tak každý uchazeč musel předložit komisí a školou předepsané materiály – co a kde studuje, jaké má plány a představit určitý projekt a jak by chtěl rozvíjet znalosti, až se vrátí zpátky do republiky. Komise přihlížela také k tomu,

⁹¹ Dostupný na www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/ [cit. 22.10.2009]

jak je ten člověk schopný hovořit anglicky – proto se výběrové řízení odehrávalo v anglickém jazyce.

Jak studium v Anglii probíhalo?

Studium v Cambridgi probíhalo úplně jinak, než jsem byl zvyklý v České republice. U nás se stále ve vzdělávání soustředujeme na osvojení informací a někdy i memorování. V Cambridgi jsme během školního roku měli jen čtyři předměty - každý semestr dva. Zbytek času byl věnován samostudiu, které se mělo odrazit v napsání eseje a nakonec diplomové práce, na což se v Centru kladl největší důraz. Většinu času tedy člověk trávil v knihovně, která je v Cambridgi vynikající. I Centrum židovsko-křesťanských vztahů má svou velmi kvalitní knihovnu, kde je k dispozici mnoho knih. Na první pohled by se mohlo zdát, že takové studium je lehké, ale příprava a sepsání kvalitní eseje podle nároků školy byly velmi náročné. Kritéria byla hodně přísná. Podle mého názoru je takové studium v mnohém náročnější než u nás. Klade se hlavně důraz na vlastní názor, na reflexi zvoleného tématu.

Jaké byly vztahy mezi křesťany a Židy?

V době mého studia zde studovali Židé, křesťané, ale i ateisté. Dnes je Centrum zaměřené i na muslimské vztahy. Tehdy tam na stipendium každoročně studoval vždy jeden student z Izraele. I já jsem tak mohl poznat jednoho zajímavého člověka z Izraele. Jednalo se o muže, který svým původem a náboženskými postoji mezináboženský dialog přímo ztělesňoval – občan státu Izrael, Arab a přitom řecko-katolický křesťan. Samotná Cambridge je v náboženských záležitostech velmi otevřená. Je zde synagoga a židovské centrum, kde bylo možno navštěvovat velmi zajímavé přednášky. Seznámil jsem se zde také s anglikánskou církví, což byla velice zajímavá zkušenost. Velkým zážitkem pro mě byly bohoslužby, které v Cambridgi vedl londýnský biskup a arcibiskup z Canterbury. Nachází se zde samozřejmě i katolický kostel, který jsem několikrát navštívil. Byl jsem i v židovské synagoze, kde jsem měl možnost zúčastnit se vítání sabatu.

V čem pro Vás mělo studium v Anglii největší význam?

Určitě v tom, že jsem se mohl seznámit s úplně jinou kulturou, což si myslím, je určitě důležité pro každého mladého člověka. Neměl by se vztahovat jenom ke své kultuře, na kterou je zvyklý. Samozřejmě těch přínosů byla celá řada. Naučil jsem se

spoustu nových informací, získal jsem celou řadu nových přátel, zdokonalil jsem si anglický jazyk a mnoho dalších věcí. Za největší přínos ale skutečně považuji to, že jsem byl úplně někde jinde a poznal novou kulturu.

**V minulosti měla SKŽ výsadní postavení při výběru uchazečů.
Myslíte si, že je škoda, že se to změnilo?**

SKŽ měla výsadní postavení proto, že to bylo navázáno na zvláštní stipendium, které se k studijnímu programu vztahovalo. Dnes již tomu tak není. Výsada vycházela z přímé spolupráce se školou. Dnes je studijní program (MSt) navázán oficiálně na cambridgeskou univerzitu, což tenkrát nebylo. Tehdy vydávala tituly Anglia Polytechnic University, tedy druhá univerzita, jež ve městě působí. Dnes si student musí zajistit stipendium sám. Škola v současnosti funguje jiným způsobem a myslím, že to má svou logiku. Čím těžší je pro studenta se tam dostat, tím více si toho bude vážit a usilovat o to – díky spojení s Cambridgeskou univerzitou si Centrum může vybírat nejkvalitnější a nejtalentovanější studenty. Dnes je pro českého studenta složitější se na školu dostat, ale o to větší privilegia má.

Děkuji za rozhovor

6.2.2. CMJR

První myšlenka na založení Centra pro studium Židů a muslimů byla probírána během setkání jordánského prince Hassana a delegátů CJCR v červnu 2003. Princ nabídl podporu svou i *Royal Institute for Interfaith Studies*⁹² v Amánu. Následně se začaly hledat peníze a v květnu roku 2006 mohlo být CMJR otevřeno jako sesterská organizace CJCR. Prvořadými úkoly jsou podpora hlubších postojů a oboustranných vztahů mezi Židy a muslimy, prostřednictvím vzdělávání, výzkumů a dialogu bojovat proti předsudkům a neznalostem. Kurzy, které lze studovat prezenčně i prostřednictvím internetu, poskytují informace o základech islámu, židovství a o vzájemném vztahu mezi nimi. Studenti jsou uvedeni do problematiky vztahů mezi muslimy a Židy v minulosti i v současnosti. Důraz je kladen na teologii, historii a antropologii.⁹³

7. ROZHOVORY

- Rozhovor s Marií Rút Křížkovou ze dne 19. listopadu 2009.

⁹² Královský institut pro studie různého náboženství.

⁹³ Dostupný na www.woolf institute.cam.ac.uk/cmjr/ [cit. 22. října 2009].

Paní Křížková je česká literární historička, která se velkou měrou podílí na vydávání spisů básníka Jiřího Ortena. Zájem o Ortena ji přivedl k otázkám židovství. Ač je křesťanka, má blízko k Židovské náboženské obci a angažuje se ve Společnosti křesťanů a Židů téměř od jejího počátku. V období socialismu byla kvůli svým politickým názorům disidentkou. Jako jedna s prvních podepsala Chartu 77 a v letech 1983 – 1984 byla její mluvčí.

Jak jste se Vy osobně dostala do Společnosti křesťanů a Židů?

Mne oslovila Lena Novotná, filozofka a židovka. Tehdy to byla mladá dívka, studentka, která o ten dialog velmi usilovala. Tenkrát zde byl rabín Majer, jenž o to velice stál. Ale později se zjistilo, že podepsal spolupráci s StB, rezignoval a odjel do Izraele. Připadalo mu nefér, že by tady pokračoval. Když nastoupil rabín Sidon, tak problém byl ten, že tady bylo méně křesťanů než Židů. Nás křesťanů bylo více a byli jsme i více aktivní. Pokoušeli jsme se, aby do toho Židé vstoupili s větší vehemencí. Měli jsme sezení s rabínem Sidonem a on nám řekl, že pro ně není dialog moc možný z toho důvodu, že hledají své vlastní kořeny. Jsou stále vykoledeni z toho, co se stalo. Nemůžou si dovolit nechat se vystavit nějaké konfrontaci. Sice nás zvali na bohoslužby, na přednášky, ale oni se našich křesťanských zpětně nezúčastnili. To byly ty mantinely. Scházeli jsme se dokonce na Židovské obci a tam to vždycky fungovalo.

Takže si nemyslíte, že zde byla ze židovské strany rezervovanost?

To nemůžu říct. Cokoli se konalo, tak jsme byli zváni. Ale aby oni přišli, když jsme je zvali my křesťané, tak to byla taková zvláštní rezervovanost. Nemůžu říct nepřátelství, ale asi jak to řekl rabín, že oni si nejsou jisti sami sebou. Spíš to byla taková pojistka, aby se nestalo to, co už bylo. Vlastně se podobné věci dějí dodnes. Jsou tady různé strany, neonacisté. To je velké nebezpečí a je potřeba, aby tady byla nějaká síla, jež by jim mohla oponovat a která by to zveřejňovala. My když se něco takové dělo, tak jsme se okamžitě vzchopili a reagovalo se. Někdy v devadesátých letech vyšel v neonacistických novinách seznam dětí ze židovských rodin, které jsou v kultuře a jsou židovského původu. Bylo to jakoby se chystal transport. To jsme tehdy proti tomu vystoupili.

Jakým způsobem jste oslovovali potenciální členy?

Většinou prostřednictvím publikací, měli jsme nějaké relace, vyšla nám knížka. Spíše to bylo prostřednictvím známých. Obrovské specifikum bylo na Evangelické fakultě. Byla zde velká část křesťanů, ale vůbec jsme nevěděli, kdo patří k jaké církvi. Byla zde nesmírná jednota, protože jsme věděli, že se musíme prezentovat židovské straně tím základním: co to je křesťanství. Nemůžeme jim předkládat, že evangelíci tohle a katolíci tohle a že mezi sebou mají nějaké nevyřízené účty. Mezi námi to nebylo, to bylo spíše v těch špičkách, v tom kléru. Nebylo to mezi normálními lidmi a vůbec to nebylo ve Společnosti křesťanů a Židů. Mezi námi byla naprostá shoda a velké přátelství. Ani jsme nevěděli přesně, kdo patří ke které církvi a kdo a kam jde v neděli do kostela. Chodili jsme společně, když nás zvali Židé na jejich bohoslužby. Bylo hodně přednášek a různých aktivit.

Jak se Vám v začátcích dařilo po finanční stránce?

Finančně jsme na tom nebyli moc dobře. Nikdo za to nic neměl. Víceméně jsme do toho dávali svoje vlastní peníze. Například když bylo potřeba rozeslat pozvánky, Zpravodaje. Tehdy se všechno dělalo na koleně a zadarmo. Všichni nám ohromně pomáhali v tom ohledu, že za pomoc nikdo nic nechtěl. Teď se shánějí finance, aby to k něčemu vypadalo a obstálo to v konkurenci.

Děkuji za rozhovor

- Rozhovor s dr. Robertem Řehákem ze dne 19. listopadu 2009.

Vzpomenete si na to, jak vypadala SKŽ v době, když jste se stal předsedou?

Na to si dobře vzpomínám. SKŽ trošku klopýtala, nebyl zde nikdo kdo, by byl ochoten se toho ujmout a dát tomu nového ducha a nový život. Tenkrát byla schůze na Evangelické teologické fakultě, schůze Společnosti, kde se mělo uvažovat o novém předsedovi a Martin Prudký mě navrhl za nového předsedu Společnosti křesťanů a Židů. Já jsem to přijal a bylo to dokonce i jednomyslně schváleno. Práce se hodně zintenzívněla, tehdy se založily webové stránky. Do té doby to fungovalo tak, že hlavní médium Společnosti byl samizdatovým způsobem vydávaný časopis. Šlo o to, že se okopírovalo několik článků, ty se poté přeložily, spojily sešítavkou a byl z toho časopis. To jsem se rozhodl zlepšit.

Je potřeba i zmínit, že třeba velkou pomocí bylo, že sazbu dělal nejdříve Standa Staněk, který pomohl i s logem. Tehdy to bylo ještě krásné logo. Písmenka byla propletena – K jako kříž a Ž jako Davidova hvězda. Je důležité zmínit i Filipa Podsedníka, který dělal sazbu. Vytvořila se redakční rada kolem časopisu a každý dělal kousek. Takhle vlastně vznikal časopis, který měl velký ohlas.

To, co považuji za úspěch bylo, že časopis opravdu žil. Mladá skupina si to vzala za své a dělala ho bez nároků na nějakou odměnu. Zároveň začala žít i Společnost. Třeba výlet do Kolína, kde jsme se vydali po stopách vydavatelů dětského časopisu... Já na to vzpomínám s jistou nostalgií, že to opravdu hezky fungovalo, hlavně díky těm mladým lidem. Když jsem vedl Společnost, tak jsem viděl, že to ostatní rádi dělají. Ale když dělají na sazbě časopisu čtrnáct dní zdarma a musí zajišťovat rodinu, tak to strašně unavuje. Lidi to dělají s nadšením, ale má to určité hranice.

Další důležitou změnou bylo to, že se nám podařilo díky mým osobním vazbám provázat se s židovskou obcí. Do té doby byl postoj židovské obce ke Společnosti vlažný. Potom se mi však podařilo oslovit Leo Pavláta, jestli by nepřijal členství v radě Společnosti a zároveň v několika číslech publikoval své články vrchní rabín Karol Sidon, což nebylo běžné. Karol Sidon měl velmi rezervované vztahy a nebylo běžné, že by nám poskytl rozhovor nebo články. Společnost měla jakýsi V.I.P. charakter. Podařilo se oslovit lidi z katolické církve, měli jsme podporu biskupů, u evangelíků to bylo vždycky dobrý. Byli tam lidi jako prof. Heller, Balabán, Prudký, tam taky byla podpora. Podařilo se sdružit čelní představitele nebo lidi, kteří v těch společenstvích hráli

důležitou roli, dohromady. To bylo to, co se v té době nějakým způsobem prolomilo. Je pravda, že o dialog se nikdo moc nezajímal, i když měl...

Zmínil jste různé výlety. Kdy začal festival Tichý hlas pro Svatou zemi?

Bylo to tak, že začal za mé éry. Znal jsem se s farářem Bubeníčkem, který měl ideu něco takového udělat a já jsem říkal, že by bylo fajn něco takového uskutečnit. On měl faru v Libčicích a říkal, že je zde zahrada a že by zde šla udělat nějaká akce. Já jsem mu říkal, že bychom mohli udělat hudební festival, který by byl židovsko – křesťanský. Pozvali jsme lidi jako Vlád'a Merta nebo Jana Lewitová a přišlo tam několik stovek lidí. Byla to akce, která vlastně odstartovala tradici a ta funguje dodnes. Přijel i Tomáš Halík a byla to pěkná akce. Postupně zabrala i celou obec, přidali se k ní i katolický kostel, evangelíci a podpořila to i obec. Přišlo mi to jako, že to přerostlo v takový mezináboženský happening lidí dobré vůle.

Jak vnímáte dialog mezi křesťany a Židy, když vezmu v úvahu, že jste dlouhou dobu působil v Izraeli?

Myslím si, že dialog není považován za tak důležitý, jak by měl být. Dialog je hrozně důležitý zvláště v téhle době, kdy lidé hledají hodnoty a judaismus i křesťanství ukazují na určité hodnoty, které jsou pro celé lidstvo. Neznalost vede k předsudkům, k intoleranci i ke xenofobii atd. Například předevčírem byl článek v Mladé frontě o skupince, která si udělala seznam vlivných Židů, chtěli je likvidovat a trénovali se v boji a v zabíjení. Mně, který jsem to viděl, jak to funguje v Izraeli, že se tam lidi opravdu vyhazovali do vzduchu, to přijde jako vážná věc, od níž je krok k činům. Společnosti, jako je Společnost křesťanů a Židů, pomáhají překonat bariéry, pomáhají přibližovat lidi k sobě, odbourávat stereotypy, vést k toleranci ne jenom mezi sebou, ale i k těm ostatním. Třeba to, jak se v současné době řeší problém militantního islámu, protože ruku v ruce s konkrétními metodami, viz kontroly na letištích, by měla jít i koncepce osvěty. Mělo by se učit více o islámu. Běžný člověk, když se řekne islám, tak si dá rovnítko terorista. A tak to není, a tak to nesmí být. Společnost křesťanů a Židů se věnuje primárně dialogu Židů a křesťanů, ale měly by existovat podobné společnosti na dialog s islámem. I SKŽ má Abrahámovské fórum, kde by se měla zkoumat teologie islámu. A měli by se podporovat liberální představitelé, ty tolerantní proudy, pak mají

šanci, že převáží nad radikálními. Když se vlastně vypichují jen ty radikální, dává se jim prostor v médiích, bojuje se s nimi atd., tak tlak se zvětšuje.

Byl byste pro, aby se SKŽ rozšířila o dialog s muslimy?

Já bych nebyl pro, aby se SKŽ změnila na Společnost křesťanů, Židů a muslimů. Taková společnost by určitě měla smysl, ale je to zase jiná společnost. Ten vztah mezi křesťany a Židy je velmi specifický, a proto by tady měla fungovat společnost, jako je SKŽ. My jsme například udělali panel, kde jsme jednotlivá témata diskutovali. Byli zde představitelé křesťanství, židovství a islámu a v rámci panelu jsme diskutovali. V rámci společnosti fungovalo a mělo by fungovat dál Abrahámovské fórum, kde by se řešily i otázky vztahu k islámu. Ale jinak si myslím, že je dobře, že ta Společnost je židovsko-křesťanská a měla by tak zůstat. Spíše by měly vzniknout jiné společnosti, které budou řešit otázky těch tří náboženství.

Tendence rozšířit dialog o islám byly i za mně, byli lidi, kteří říkali, že islám je důležité řešit. Byly zde hlasy, abychom se rozšířili o židovsko-křesťansko-muslimský dialog. Ale vždycky nakonec jsme se dohodli, že vazba mezi křesťanstvím a židovstvím je tak specifická, že by to tak mělo zůstat.

Jak vnímáte postoj Židů vůči SKŽ? Myslíte si, že je rezervovaný?

Mně nepřijde, že by jejich vztah byl rezervovaný. Tomáš Kraus se nechal zvolit za předsedu, Leo Pavlát je stále v radě. Je spousta toho, co by se dalo ještě dělat. Práce nikdy nebude dost. To, co se udělalo v minulosti, je bezvadné, ale je potřeba pokračovat a otvírat další témata. To, co bych si třeba představoval já, tak by měla být daleko funkčnější spolupráce v praktických věcech. Ať už třeba dojde k nějakým projevům antisemitismu, nebo se budou řešit celospolečenská témata, mluví se o morálce v politice atd. Mluvit pohromadě a daleko více ovlivňovat veřejný život.

Nepřemýšlíte, že byste se do Společnosti vrátil?

Já jsem stále členem, ale vzhledem k tomu, že jsem se vrátil v srpnu ze zahraničí, tak prioritou bylo usadit se, zajistit si práci a rodinu. Ale teď, když o tom mluvím a vzpomínám na to, tak bych určitě v budoucnu chtěl nějakým způsobem pomoci.

Děkuji za rozhovor

8. ZÁVĚR

Během válečného období zničila nacistická ideologie soužití křesťanské a židovské kultury v několika evropských zemích včetně Československé republiky. Vyvrcholení přišlo v podobě holocaustu, po kterém mezi Židy a křesťany nastala doba nedůvěry. Místo toho, aby se zde rozvíjela přátelská atmosféra, nastal v dějinách ČSR zásadní zlom. V únoru roku 1948 se k moci dostala komunistická strana, jež se stala vládnoucí silou ve státě. Byla silně ateistická a značnou měrou přispěla k dovršení zkázy. Četné agrese měly za následek emigraci mnoha členů židovské obce, a to především v roce 1968.

Období po Sametové revoluci bylo provázeno velkým optimismem. Ve svobodném Československu se začaly objevovat aktivity, které podporovaly židovsko-křesťanský dialog, kde se angažovali jednotlivci i společenství. Obě dvě strany k tomuto dialogu přistupovaly zcela odlišně. Lze říci, že na křesťanské straně se jednalo o zájem „nadšených příznivců“, zatímco na židovské straně panovala zdrženlivost. Mezi aktéry, jež se pokoušely o dialog mezi těmito náboženstvími, zaujímá Společnost křesťanů a Židů nejvýznamnější místo.

Společnost křesťanů a Židů je poměrně malá organizace, takže v české společnosti není moc vidět a také je o ní málo slyšet. Svým smyslem a posláním se stává důležitou součástí dnešní doby, ale je zde malá informovanost. Nejužší spolupracovníci se soustřeďují především na profesory či studenty kolem Evangelické teologické fakulty v Praze, kde také působili nebo působí její členové. Širší veřejnost o ní de facto neví. Společnosti chybí marketing, který by ji dokázal zviditelnit mezi ostatními organizacemi a přivedl by do jejich řad nové členy a sponzory.

V současné době má Společnost křesťanů a Židů kolem dvou set členů. Je to poměrně malý počet, když vezmeme v úvahu kolik obyvatel České republiky se hlásí k nějakému vyznání. Souvisí to opět s malou informační základnou. Na fungování SKŽ se podílí valná hromada a redakční rada. Většina členů jsou pouze dobrovolníci, kteří tuto práci dělají ve svém volném čase bez nároku na jakýkoli honorář. Někteří mají s redakční činností jen nepatrné zkušenosti. Nutno podotknout, že i přesto je Revue SKŽ vydávána na velmi vysoké úrovni.

Společnost křesťanů a Židů je nevýdělečná organizace, která je financována z členských a dobrovolných příspěvků nebo z kulturních akcí. Největší podpora je získávána prostřednictvím grantů. Kapitál se využívá na vydávání Revue SKŽ. V současné době je časopis vydáván téměř na profesionální úrovni, takže skoro veškeré výdaje jsou spojeny s grafikou a sazbou. Finanční prostředky ale nejsou neomezené.

Od počátků SKŽ zde bylo velmi malé zastoupení příslušníků židovské obce v členské základně. Nešlo však o rezervovaný vztah, jak se mnozí domnívali, ale spíše o hledání jejich vlastních kořenů. Podíváme-li se podrobněji do historie SKŽ, zjistíme, že v počátcích Společnosti Židé do její činnosti výrazněji nezasahovali (světlym bodem bylo zvolení Tomáše Krause za předsedu v letech 1992-1994). Nebylo to způsobeno zdrženlivostí, ale spíše tím, že po euforickém začátku převládla ve Společnosti stagnace, v činnosti i ve vztazích mezi Židy a křesťany. Prolomila se až s nástupem nového vedení na prahu nového tisíciletí. Vztahy se židovskou obcí byly obnoveny, zástupci začali přispívat svými články do časopisu, působili v radě a Tomáš Kraus byl opětovně zvolen za předsedu Společnosti.

Společnost křesťanů a Židů je místem, kde téměř dvacet let probíhá dialog, setkávají se křesťané s Židy a objevují společné hodnoty. Věřím, že tato práce bude přínosem pro ty, kteří by chtěli podporovat židovsko-křesťanský dialog či podílet se na fungování této organizace. Materiálů o Společnosti nebylo k dispozici mnoho. Především to byly dopisy, jež si SKŽ vyměňovala s Mezinárodní radou křesťanů a Židů nebo dokumenty, které souvisely s činností Společnosti. Monografie o instituci neexistuje, takže je má práce založena především na primárních pramenech. Nejvíce jsem využila metodu orální historie, díky níž jsem získala mnoho zajímavých informací. Dosažené poznatky jsem se snažila podat objektivně a přesně. V tom také spočívá velká hodnota mé práce.

9. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

9.1. Prameny

9.1.1. Archivní prameny

Archiv Společnosti křesťanů a Židů

9.1.2. Tisk

Revue Společnosti křesťanů a Židů, č. 59, Praha 2008

Revue Společnosti křesťanů a Židů, č. 60, Praha 2008

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů v ČSFR, č. 8, Praha 1991

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 42, Praha 2000

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 43, Praha 2001

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 44, Praha 2001

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 45, Praha 2002

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 46, Praha 2002

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 47, Praha 2002

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 48, Praha 2003

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 49, Praha 2004

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 50, Praha 2004

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 51, Praha 2004

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 52, Praha 2005

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 53, Praha 2005

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 54, Praha 2005

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 55, Praha 2006

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 56, Praha 2006

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 57, Praha 2007

Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů, č. 58, Praha 2007

9.1.3. Orální historie

- Rozhovor s Adamem Borzičem, 14. července 2009 v Praze
- Rozhovor s Janou Doleželovou, 19. listopadu 2009 v Praze
- Rozhovor s Petrem Fryšem, 13. července 2009 v Praze
- Rozhovor s Marií Rút Křížkovou, 19. listopadu 2009 v Praze
- Rozhovor s Ladislavem Puršlem, 4. srpna 2009 v Praze
- Rozhovor s Robertem Řehákem, 11. listopadu 2009 v Praze
- Rozhovor se Stanislavem Tumisem, 26. listopadu v Liberci

9.1.4. Online dokumenty

- Sčítání lidu 2001 [online]. Český statistický úřad. (citováno 2. listopadu 2009)
<<http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03>>
- <<http://www.krestane.zide.info> > (citováno 16. července 2009)
- <http://www.jabok.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=33> (citováno 8. července 2009)
- <<http://fondholocaust.cz> > (citováno 7. července 2009)
- <<http://nfvtr.cz> > (citováno 7. července 2009)
- Dny židovské kultury Olomouc 2009 [online]. (citováno 17. července 2009)
<<http://kehila-olomouc.cz/rs/1437/chystaji-se-dny-zidovske-kultury-olomouc-2009/>>
- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/about-us/index.php>>
(citováno 20. října 2009)
- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/courses/mst.php>>
(citováno 21. října 2009)
- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cjcr/courses/ma.php>>
(citováno 21. října 2009)
- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cmjr/> >
(citováno 22.10.2009)
- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cmjr/about-us/index.php>>
(citováno 22.10.2009)

- <<http://www.woolfinstitute.cam.ac.uk/cmjr/courses/index.php>>
(citováno 22.10.2009)

9.2. Literatura

- AMBROS, Pavel: *Fundamentální pastorální teologie*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2002
- DIVIŠOVÁ, Milada (ed.): *Dialog křesťanů a Židů*, Praha: Vyšehrad, 1999
- FRYOVÁ, Helen P.: *Čítanka židovsko-křesťanského dialogu*, Praha: Vyšehrad, 2003
- FRYŠ, Petr (ed.): *Já a Ty. O křesťanství, židovství a jejich vzájemných vztazích*. Praha: Společnost křesťanů a Židů, 2007
- HALÍK, Tomáš: *Co je bez chvění není pevné. Labyrintem světa a pochopení*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002
- HOŠEK, Pavel: *Na cestě k dialogu*, Praha: Návrat domů, 2005
- KLENICKI, Leon – WIGODER, Geoffrey: *Slovník Židovko-křesťanského dialogu*, Praha: Oikúmené, 1994
- KUSCHEL, Karl-Josef: *Spor o Abrahama*, Praha: Vyšehrad, 1997
- KÜNG, Hans – van ESS, Josef: *Křesťanství a islám*, Praha: Vyšehrad, 1998
- LAPIDE, Pinchas – PANIKKAR, Raimon: *Míníme téhož Boha?* Praha: Vyšehrad, 2003
- NEUSNER, Jakob: *Rabín mluví s Ježíšem*, Brno: Barrister & Principal, 1998
- PAVLÁT, Leo (ed.) *Židé – dějiny a kultura*, Praha: Židovské muzeum v Praze, 2006
- PĚKNÝ, Tomáš: *Historie Židů v Čechách a na Moravě*, Praha: Sefer, 2001
- PRUDKÝ, Martin: *Zvláštní lid Páně. Křesťané a Židé*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000
- SIDON, Karol: *Červená kráva*, Praha: Dokořán, 2002
- ŠTAMPACH, Ivan Odilo: *Náboženství v dialogu*, Praha: Portál, 1995

10. SEZNAM PŘÍLOH

- **Příloha č. 1.:** Stanovy Společnosti křesťanů a Židů
(zdroj: in: Zpravodaj křesťanů a Židů, č. 57, Praha 2007, s. 7.)
- **Příloha č. 2.:** Potvrzení o registraci SKŽ u Ministerstva vnitra
(zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 3.:** Potvrzení o evidenci periodického tisku (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 4.:** Potvrzení o přidělení čísla ISSN pro internetovou pdf verzi Zpravodaje SKŽ (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 5.:** Žádost o poskytnutí příspěvku z prostředků Nadace Český literární fond (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 6.:** Dopis dr. Jany Doleželové náměstkovi ministra kultury Vladimíru Koronthályovi s žádostí o finanční podporu (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 7.:** Odpověď náměstka ministra kultury Vladimíra Koronthálya dr. Janě Doleželové ve věci žádosti o poskytnutí finanční podpory
(zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 8.:** Dopis dr. Jany Doleželové ministru kultury Pavlu Tigridovi o návštěvě prof. Pawlikowského v Praze (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 9.:** Ukázka ze setkání Mezinárodní rady křesťanů a Židů ve Vídni 6. června 2006 (zdroj: Archiv SKŽ)
- **Příloha č. 10.:** Ukázka výběrového řízení do CJCR ve školním roce 2005/6
(zdroj: Archiv SKŽ)

STANOVY SKŽ

Čl. 1 Název a sídlo

Název: Společnost křesťanů a Židů (dále jen SKŽ).

Sídlo: Praha.

Čl. 2 Statut SKŽ

1. SKŽ je občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., sdružující členy na základě společného zájmu.
2. SKŽ je právnickou osobou, zaregistrovanou na MV ČR dne 4. 4. 1991 pod číslem VS/1-6089/91-R.
3. SKŽ je členem Mezinárodní rady křesťanů a Židů

Čl. 3 Cíl činnosti SKŽ

1. SKŽ vychází ve své činnosti ze společných duchovních kořenů křesťanů a Židů, z jejich pozitivních vztahů v minulosti, ale i z tragické zkušenosti vzájemných předsudků, zejména antisemitismu (antijudaismu), který poznamenal dějiny křesťanské civilizace a nepřímo přispěl ke genocidě Židů za Druhé světové války (šoa)
2. SKŽ proto usiluje o vzájemné dorozumění a rozhovor, a to duchovními a kulturními prostředky, zejména: a. studiem Písma, tradice a literatury, která odráží vnitřní vztahy křesťanů a Židů nebo odhaluje zdroje předsudků a konfliktů, b. přednáškami a publikacemi ozřejmujícími místo židovství a křesťanství v kultuře, c. spolupráci s obdobnými společnostmi v jiných zemích, d. spolupráci se všemi, kdo se zastávají práva rasových a náboženských menšin

Čl. 4 Členství

1. Členem SKŽ mohou být fyzické osoby starší 18 let a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíli SKŽ. Právnická osoba vykonává svá členská práva prostřednictvím svého statutárního zástupce nebo jím pověřené osoby.
2. O přijetí za člena SKŽ rozhoduje na základě písemné přihlášky výbor nebo předseda SKŽ.

3. Členství vzniká dnem přijetí za člena.
4. Členství zaniká: a. vystoupením člena písemným oznámením výboru SKŽ, b. úmrtím člena, c. u právnické osoby jejím zrušením, d. zrušením členství na základě rozhodnutí výboru SKŽ, e. zánikem SKŽ

Čl. 5 Práva a povinnosti členů

1. Člen SKŽ má právo: a. účastnit se jednání a hlasování na valné hromadě, b. volit orgány SKŽ, c. být volen do orgánů SKŽ, d. obracet se na orgány SKŽ s podněty a stížnostmi a žádat o jejich vyjádření, e. předkládat návrhy pro práci SKŽ
2. Člen má povinnost zejména: a. dodržovat stanovy SKŽ, b. podporovat poslání SKŽ, c. platit členské příspěvky, d. svědomitě vykonávat funkce v orgánech SKŽ, e. dbát na to, aby nebyly poškozovány zájmy a dobré jméno SKŽ

Čl. 6 Orgány SKŽ

Orgány SKŽ jsou:

1. valná hromada, 2. výbor SKŽ, 3. předseda, 4. revizní komise

Čl. 7 Valná hromada

1. Valná hromada je nejvyšším orgánem SKŽ.
2. Valnou hromadu tvoří všichni členové SKŽ.
3. Valnou hromadu svolává předseda nebo výbor SKŽ podle potřeby, nejméně však jedenkrát ročně. Předseda nebo výbor SKŽ svolá valnou hromadu vždy, když o to požádá nejméně polovina všech členů SKŽ.
4. Valná hromada zejména: a. volí předsedu, členy výboru a členy revizní komise, b. schvaluje zprávu výboru a revizní komise, c. Dvoutřetinovou většinou hlasů přítomných členů schvaluje stanovy, rozhoduje o rozpuštění společnosti a o tom, jak má být naloženo s jejím majetkem, d. v ostatních případech, než ukládá bod 4.c., přijímá rozhodnutí, jestliže pro něj hlasuje prostá většina přítomných členů.
5. Každý člen má jeden hlas. Hlasy všech členů jsou rovné.

Čl. 8 Výbor SKŽ

1. Výbor SKŽ (dále jen výbor) je výkonným orgánem SKŽ, který za svou činnost odpovídá valné hromadě. Výbor řídí činnost SKŽ v období mezi zasedáním valné hromady.
2. Členství ve výboru vzniká volbou na valné hromadě na základě návrhu některého z členů SKŽ.
3. Výbor se skládá z předsedy a dalších zvolených členů.
4. Výbor potvrzuje pracovní a jiné smlouvy.
5. Výbor svolává předseda, v jeho nepřítomnosti jim pověřený člen výboru.
6. Výbor zejména: a. koordinuje činnost SKŽ, b. svolává valnou hromadu, c. zpracovává podklady pro jednání, c. zpracovává podklady pro jednání a rozhodování valné hromady.
7. Výbor je usnášeníschopný, je-li přítomná nadpoloviční většina všech jeho členů.
8. Výbor rozhoduje nadpoloviční většinou přítomných členů.

Čl. 9 Předseda

1. Předseda je statutárním zástupcem SKŽ. Jedná jménem společnosti v oblasti správních a hospodářských vztahů. Má pravomoc vykonávat funkci tiskového mluvčího. Předseda je volen na jedno volební období (tj. 2 roky) s maximálním rozšířením o další dvě volební období (tj. celkem 6 let).
2. Předseda je odpovědný výboru, naplňuje jeho rozhodnutí a připravuje podklady pro jeho jednání.
3. Předseda zastupuje SKŽ navenek, jedná jejím jménem, přijímá zaměstnance SKŽ do pracovního poměru a rozhoduje o běžných záležitostech SKŽ. Rozsah pravomocí předsedy stanoví výbor.

Čl. 10 Revizní komise

1. Revizní komise je nejméně dvoučlenná.
2. Revizní komise je nezávislá na výboru, kontroluje hospodaření SKŽ a podívá o něm zprávu valné hromadě.

Čl. 11 Zásady hospodaření

1. Dispoziční právo k bankovními účtu má předseda a popřípadě výborem zmocněná osoba.
2. Zdroji majetku jsou zejména: a. členské příspěvky, o jejichž výši rozhoduje valná hromada, b. dary a příspěvky právnických a fyzických osob, c. dotace a granty, d. vydavatelská činnost
3. Všechny své prostředky užívá SKŽ k činnosti charakterizované pod článkem 3.
4. Za hospodaření SKŽ odpovídá výbor, který každoročně předkládá valné hromadě zprávu o hospodaření, včetně účetní závěrky.

Čl. 12 Zánik SKŽ

1. SKŽ zaniká dobrovolným rozpuštěním na základě rozhodnutí valné hromady, v takovém případě rozhodne současně valná hromada o způsobu majetkového vypořádání.

Příloha č.2: Potvrzení o registraci SKŽ u Ministerstva vnitra.

Ministerstvo vnitra

112 20 Praha 1, U Obecního domu č. 3

Č.j.: VS/1-6039/91-R

V Praze dne 13. října 2004

Potvrzení

Ministerstvo vnitra potvrzuje, že občanské sdružení pod názvem:

Společnost křesťanů a židů

se sídlem: Praha 3, Čtyřbockého 22

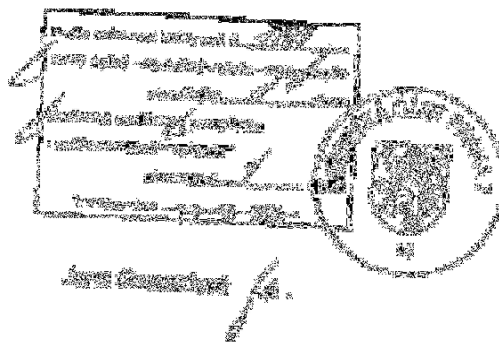
je vloženo v rejstříku občanských sdružení podle zákona č. 231/2001 Sb., o sdruženích občanských, ve znění pozdějších předpisů.

Jeho registrace byla provedena dne 4.10.2004

pod č.j.: VS/1-6039/91-R

JUDr. Pavel Březina M.A.
generální ředitel úřadu Ministerstva vnitra

Za správnost
Ředitel úřadu
Ministerstva vnitra
MUDr. Petr Bělohradský

Příloha č.3: Potvrzení o evidenci periodického tisku.

Ministerstvo kultury České republiky

Ministry of Culture of the Czech Republic
M. P. 214
118 00 Praha 2

Telefon: 22 53 11 11
FAX: 22 53 11 15
E-mail: mk@mkcr.cz

Společnost Interart a.s.
Čižkova 22
120 00 Praha 2

Ministry of Culture of the Czech Republic	Ministry of Culture of the Czech Republic	Ministry of Culture of the Czech Republic	Ministry of Culture of the Czech Republic
M. P. 214	M. P. 214	M. P. 214	M. P. 214

W. W. Interart a.s. is a company registered in the Commercial Register of the Czech Republic.

It is a company registered in the Commercial Register of the Czech Republic, No. 120/0001, registered office: Praha 2.

Interart a.s.

Interart a.s. is a company registered in the Commercial Register of the Czech Republic, No. 120/0001, registered office: Praha 2.

periodický tisk v národním seznamu: **INTERART (KATA) SPOLUSPÍŠOVNÍ KOLEKTIVNÍ A.S. (IČO 12000001)**,
jehož vydavatelem je: **Společnost Interart a.s.**

Čižkova 22
120 00 Praha 2
IČO: 12000001

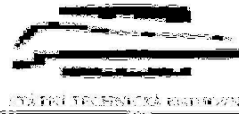
zápisná adresa: **Společnost Interart a.s.**, IČO: 12000001, Praha 2

Interart a.s.

Interart a.s.
Čižkova 22
120 00 Praha 2
IČO: 12000001

Interart a.s. is a company registered in the Commercial Register of the Czech Republic.

Příloha č. 4: Potvrzení i přidělení čísla ISSN pro internetovou pdf verzi

Společnost křesťanů a Židů
Paš Petr Špiš
Křesťanství
JOSFO PRÁGA 2

V Praze 20.11.2006

Věm Potvrzení a přidělení čísla ISSN

Potvrzuji, že pokračujete s výstupem

ZPRAVODAJ - SPOLEČNOST KŘESŤANŮ A ŽIDŮ (internetová pdf verze)

bylo přiděleno mezinárodní standardní číslo seriálových publikací ISSN 1842-2650

V souladu s ČSN ISO 3297 uvádějte číslo ISSN v titulku, na titulním listu, popř. na obálce.

Společnost křesťanů a Židů je povinná publikovat každý vydávaný číslo titulu, včetně internetové

verze titulu, a upozorňovat, že každý číslo vydané publikací má přiděleno číslo ISSN.

JUDr. Jaroslava Fialy

za Český národní středisko ISSN

České národní středisko ISSN
Česká národní středisko ISSN
Paš Petr Špiš
Křesťanství
JOSFO PRÁGA 2

www.nsl.cz

České národní středisko ISSN - Česká národní středisko ISSN
Národní středisko ISSN, Pražské území, Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, Ústí nad Labem
Fax: 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724 - 485 242 724

Příloha č.5: Žádost o poskytnutí příspěvku z prostředků Nadace Český fond.

Žádost o poskytnutí příspěvku z prostředků Nadace Český fond
Městskému úřadu v Praze
Městský úřad v Praze
Městský úřad v Praze

Žádost o poskytnutí příspěvku z prostředků Nadace Český fond

- a) v rámci registrace příjmové listiny nadace
b) v rámci registrace příjmové listiny nadace
c) v rámci registrace příjmové listiny nadace

Nadace Český fond
Praha
tel: 221 17 88
fax: 221 13 70

[Handwritten signature]
2017.09.30

V y p l ů s e s t o j e m !

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Bratislava, Slovensko

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Adresa - mesto ... Bratislava, Slovensko
address ... Bratislava, Slovakia

Bratislava, Slovensko

PERSONNEL DISCRET

Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion

PERSONNEL DISCRETION

PERSONNEL DISCRETION

Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion

PERSONNEL DISCRETION

Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion

PERSONNEL DISCRETION

PERSONNEL DISCRETION

Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion

PERSONNEL DISCRETION

Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion
Personnel Discretion

Personnel Discretion

Příloha č.6: Dopis dr. Jany Doleželové náměstkovi ministra kultury Vladimíru Koronthályovi s žádostí o finanční podporu.

Ministerstvo kultury
Královské náměstek č. 11, Banská Bystrica
TRÁVA

Vážený pane náměstkou,

24.2.1997

Dovoľujeme si Vás požiadať o finančnú podporu spojenú s vykonávaním činnosti nášho Spoločnosti kľúčových a žien.

Spoločnosť kľúčových a žien (SKŽ), založená v októbri 1991, má za úlohu podporu samostatnej práce žien v SKŽ, vytváranie pracovných miest a poskytovanie sociálnych služieb, najmä v oblasti zdravotnej a sociálnej pomoci. Spoločnosť kľúčových a žien má právo konať na území Slovenska. Práca spoločnosti spočíva v poskytovaní sociálnych služieb zdravotne znevýhodneným, nemocným, úpravou bývania a starostlivosťou o starších ľudí, najmä na sociálnom území mesta Žilina.

Činnosť spoločnosti je podstatne financovaná z rozpisov výziev na predloženie návrhov projektov.

Dovoľujeme požiadať za finančnú podporu nášho Spoločnosti

Dr. Jany Doleželovej

Spoločnosť kľúčových a žien, ^{prijímateľka}

Príloha: výzvy Spoločnosti SKŽ

**Příloha č. 8: Dopis dr. Jany Doleželové ministru kultury Pavlu Tigridovi o návštěvě
prof. Pawlikovského v Praze**

Minister kultury ČR
Pavel Tigríd
Václavské náměstí 10
Praha 1

Vážený pane ministře,

8.11.1988

na pozvání Společnosti křesťanů a židů příjede do Prahy profesor Pawlikowski z Katedry literatury v Chicagu. Jeho pobyt v České republice, včetně křesťanské pracovního semináře, potrvá od 23. do 27. listopadu.

Vážený pane ministře, při našem setkání slyšeli od členů Společnosti jeho vyjádření o významu křesťanské výchovy. Měl bych také uvést, že profesor na výjezd vyjde, že bude s sebou profesora Pawlikovského svého zvláštního, zvláštního křesťanského vzhledu by přinesl na své cestě s sebou (23.11.) v příloze přílohu křesťanské literatury a také a jeho pedagogické a literární práce.

Křesťanská literatura

Jany Doleželová
Václavské náměstí 10

Dr. Jany Doleželová
Václavské náměstí 10
Praha 1
tel. 123456

PŘÍLOHA č. 9: Ukázka se setkání Mezinárodní rady Křesťanů a Židů ve Vídni

THE INTERNATIONAL COUNCIL OF CHRISTIANS AND JEWS

MINUTES

5th ANNUAL GENERAL MEETING
held at Hotel Siles Hotel, Vienna, Austria
on 5 July 1956

The President opened the meeting welcoming all after a very full conference.

PRESENT

The following representatives of the following member organizations

Austria	The Austrian Council of Christians and Jews	Reuben Friedman
Belgium	Association of Council for Christians and Jews in Belgium	Prof. Dr. Maxime Léonard Dr. Charles de Weert
Belgium	League of Christian and Jewish Justice Belgium / Christengemein- schap van Joden en Christenen in België	Rev. Dr. Pierre Lecomte
Canada	Canadian Jewish Council in Canada	Dr. Victor E. Goldfarb Maudsley Cohen
Czech Republic	Association of Christians and Jews	Mgr. Jan Dvořák
France	Amis Juifs-Christiens de France	Monsieur Cohen
Germany	Deutscher Christen- und Jüdischer Bund für ein besseres Verständnis	Prof. Dr. Dr. Hans Mayer
Great Britain	The Council of Christians and Jews	Dr. E. Margaret Stephens
Hungary	Hungarian Christian-Jewish League	Rev. Charles Tóth
Israel	First Council of Christians and Jews	Dr. Daniel Hirsch
Israel	The Great Synagogue Association	Yehudi Hershman
Netherlands	Christengemein-schap van Joden en Christenen in Nederland	Rev. Dirk Paulding
Poland	Polish Circle of Christians and Jews	Prof. Antoni Chycki
Russia	Union of Jews	Dr. David Frenkel
Czech Republic	Společnost Křesťanů a Židů ve Slovensku	Dr. Eduard Štefánek
Sweden	Swedish Circle of Jews and Christians	Anders Olsson
Switzerland	Christlich-Jüdische Arbeitsgemeinschaft	Herman Pannerman
United States of America	Council of Christian and Jewish Relations	Prof. Dr. Fritz Feiler
Uruguay	Comité Juivo-Christiano del Uruguay	Elías Luis del Corral

FURTHER PRESENT

- a) **Members of the Executive Board, Honorary Presidents - not already mentioned as Honorary**
Organisation representatives, Observers:
 Michael Burgeles - Hon. President
 Rev. Prof. Dr. John H. Franke - President
 Prof. Dr. Wolfgang Steinhilber - Member
 Ruth Wang - Minutes Secretary
- b) **Address, Observers, Members of Advisory Panel not already listed above:**
 Peter van Bader - Advisory Panel
 Rev. Dr. Ellen Wright - Minutes Secretary
- c) **Guests and participants of preceding conference:**
 Judith Senti, USA
 Hans-J. Baerger, West
 Josef Weisbacher, Austria, Hungary
 David Marston, Germany
 Dr. Helmut Schmalzer, Netherlands, Czech Republic
 Margit Smith, Israel, Netherlands
 Dr. Michael Steinhilber, France
 Marie Brunstein, USA
 Dr. Isabelle Bruchmann, Israel

APOL Observers

David Cyril Berciel	Hon. President
Dr. Maria Bouchard	APOL Observer
Prof. Dr. Klaus G. Bruchmann	Member Executive Board
Prince Herman of Jordan	Member Advisory Panel
Rev. Petra Hoff	Member Observer
Member of Marche Argent	Cyril of Espirito Santo, Chile, Spain
Fathi Khalil Abbas	Hon. President
Dr. Hans-Joachim Jander	APOL Observer
John P. Marston	APOL Ethics Council Observer
Rev. Dr. Jacques Schmalzer	Member Advisory Panel
Prof. Joseph Slaven	Parsons Movement Observer
Dr. Sigmund Steinhilber	Patron
Prof. Dr. Maria Senti	Hon. President
Rev. Dr. Hans-Udo	World Council of Churches Observer

Observations from the reports

The President confirmed that there was a general approval regarding writing and decision making.

CONFIRMATION THAT THE MEETING HAS BEEN FULLY CONCLUDED

The President confirmed that with issue of minutes dated 2. June 2020 (Appendix C) the meeting had been fully concluded.

ASSESSMENT OF PROGRESS

The specific objectives established with the institution at first have already changed and were included in the institutional program (Paragraph 2). It was unanimously adopted.

REVIEW OF ADOPTED DECISIONS BY JULY 2001

Latin American among those mentioned in regard to the future of Interregional Prostate Agency representing the Spanish Centre of Education Study-Defendants, the activities were unanimously adopted and duly signed. Paragraph 3.

There were no creative activity that would reflect the way the process is going.

EVALUATION OF ADOPTED INTERPARTY RESOLUTIONS MEMBERSHIP

After review based on the ICAJF reported that they had not been informed about the Secretary's application, but would agree to it. John Paul's work continued for the institution's oversight. ICAJF membership of the American health institute was unanimously notified.

PROGRESS REPORT

The Secretary's work during the period mentioned (Paragraph 4) was what was expected and that the the meeting reported the ICAJF was approved.

THE AMERICAN REPORT

In presenting the report prepared by John Paul on the membership activities experienced over the past 30 months, including a request from the Ministry of Health for a report on the country's health care situation. He was pleased to say that he was able to secure that report in a satisfactory manner. He also expressed much gratitude to the participants in the Foreign Committee, in particular to all those who dealt with the correspondence with the Ministry, such as the staff of the Health Sub-Committee. The Health Sub-Committee and related Committees, the general five committees and some of the other committees were also mentioned.

For personal reasons he had to resign the position of ICAJF Secretary with immediate effect and was grateful to Prof. A.M. Pineda for his readiness to accept the task for the period of one year.

Annual Report for the year ending 31 December 2000

The report before the members (Paragraph 5) was adopted and unanimously adopted.

Development of Activities

Although most of the activities were similar to the previous year, there was no expansion in the number of activities and no new ones were added to the list. Efforts for their promotion and maintenance were made.

Budget 2001

John Paul explained that the budgetary report for 2001 would have the same structure as the previous year, with the exception of the increase in the number of the second half of the current year. He was unable to draw up a budget. In this regard, the members would be asked to help.

Members' work/commitment

In response to a query raised by Professor Pineda, the Secretary was able to state that there is no membership list for the year 2000 and 2001 were not available. This Professor was able to mention that ICAJF will be able to provide the membership lists for 2000 and 2001.

The following figures were in an amount of \$2,000 for the year 1968 as well as for the coming year 1969. This information was probably confidential.

Relations with the German Ministry of Education
Edwin Green expressed his hope that in light of the satisfactory letter prepared by Herbert Haseck the member of the Ministry regarding RCLM project the same negotiations would be satisfactory. However additional material information had been only supplied to date.

The International Study Project Foundation
The dual leadership of this project (Edwin Green and the Lord Hareau) immediately was carefully considered and the reasons advanced as to need for fraternal support of the Health Center Project were most sufficient. Efforts were to be made to find additional funding.

Friends and Relations of the World Hunger Project
Elliott Wright reported that the Association's total had been \$100,000 by December 31, 1967. On the occasion of the President Dr. Ben Chabon's report, Rabbi Hareau, the Association's Secretary briefly reported about the situation of the building fund, originally called by Rabbi Peter Hareau to help funds for the main study individuals involved in the wider task of the ICCJ. It was mentioned that during the past year, but 60 more individuals had been added to the study, and in the year of 1968 was estimated to be 1000. Rabbi Hareau reported that as a result of the support being put in the conference and the fact that Dr. Hareau had joined in the past year, 1000 more were expected to be added to the study and her husband, Bernhard who had joined in just before the conference.

The International Martin Luther Foundation
John Partridge reported that the first installment of the total of \$3,000,000 - committed by the Lord Hareau had just been received. To gain effective use of the Foundation's well invested income for institutional purposes of the ICCJ it was essential, however to find additional major donors.

Warm applause and unanimous thanks were expressed to Edwin Green for his care and stewardship of the ICCJ's business in particular during the recent difficult period. John Partridge said that he was looking for a personal loan. He asked a warm personal loan for Edwin's Ministry and ever ready response. The contribution had been beyond all measure, he had been a pillar of strength.

Electing of New Treasurer
Following the announcement of the outgoing Treasurer, the minutes of the Finance Committee and the President, Paul Hareau, Dr. Ben Chabon, immediately turned and gave an account of the work and his financial support. Archibald had his own report to all the members of RCLM Treasurer for a period of one year. His qualifications were probably self-evident. He was then unanimously elected as the new RCLM Treasurer.

Executive Committee
John Partridge outlined the main work of the Committee based on the minutes of the January 28-29 Executive Board meeting. To retain the RCLM membership of the Ministerial Union under Hareau for his and solve the financial situation; to review the emphasis of the ICCJ's tasks and outreach; to support the groups that are weak; how best to foster closer ties with other bodies or individuals involved in dialogue. To this end he had appointed the Committee under the chair of Gunnar Borgegard. The members were Rabbi Dr. Andrew Goldstein, Rev Dick Phillips and Rev Dr. Elliott Wright.

Invited by Gunnar Borgegard to present the current situation, Elliott Wright reported that the Committee had met on 22nd at Andrew Goldstein's Northwood synagogue. A great deal had changed since the ICCJ's inception some 60 years ago. Many changes were noted since the beginning. The groups had greatly increased and the dialogue had become integral part of all aspects of ministry life. There was need for some change of direction as well as expansion of the RCLM's membership. Further action was taken at the meeting, but no concrete proposals were put forth. Small changes in the Committee were suggested in order to better coordinate

possibly even at that time. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

As all cases and in the other circumstances and under the circumstances of the Executive Committee, the fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

After a short debate in which questions were asked regarding financial matters, the Executive Committee decided to approve the proposed budget for the year 1971. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

After the meeting a meeting was held in which the present members of the Executive Committee were present.

EXECUTIVE REPORT

The Executive Committee reported that the past year had been a very busy one in trying to realize the objectives of the Executive Committee. The Executive Committee had managed to carry out its duties and that it had done so in the best of the circumstances.

The Executive Committee had held a meeting in which it had discussed the financial matters of the Executive Committee. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

The Executive Committee had held a meeting in which it had discussed the financial matters of the Executive Committee. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

In the past year the Executive Committee had held a meeting in which it had discussed the financial matters of the Executive Committee. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

The Executive Committee had held a meeting in which it had discussed the financial matters of the Executive Committee. The fact that it is a national committee does not mean that it is a national organization and that it is not a national organization.

Regarding the appointment of a new Executive Secretary, the Executive Committee has taken steps regarding the matter and has appointed a new Executive Secretary. There was also some discussion regarding the matter.

First for the University College in Aberdeen, PA, originally intended by John F. Kennedy, which required further organizational and negotiations.
Henry Stimson proposed to move the location to Central Europe where it has remained the most active and effective strategic work was being done. The President remarked that the Executive Board had decided to pursue the option of moving to the North China House, probably because the Institute from the International Atlantic Ocean Foundation was tied to the House.

THE CONFERENCE AND AGENDA

Henry Stimson proposed that in a meeting to the members of the conference it should be agreed that the Institute should have the planning committee, General Management in the manner the distribution committee. Stimson would be from the distribution side. Other Executive members will be named.
In addition to Henry Stimson it was intended to include also North Pacific people, as well as other people. This was done to have a wide range of young scientific publications.

The dates 9 - 11 July 1952, the 1952 to follow on 12 July.

The Venue: The Arctic College of the University of Alaska, Alaska College Conference Centre had been invited. It may not hold all participants, but adequate and low priced hotel accommodation was available nearby. Financial Fund raising had started last year in Australia and some Australian \$ 50,000 seemed assured. Further fundraising efforts were under way.

The ICCC's commitment was limited to \$10,000.

The Thematic Areas invited suggestions.

General conference arrangements Stimson expressed gratitude to Ruth Wiley for having supplied Henry Stimson as well as herself with full information based on her long experience in ICCC membership organization. She was particularly helpful for any further support that could give.

Paul H. Henshaw from Yale was being suggested. Paul Henshaw hoped that the ICCC would also be able to arrange for a meeting. Details to be explored.

THE CONFERENCE AND AGENDA

There was still the Institute in Poland. Agreement was also made regarding this. Each participant to be assigned to the houses of the meeting year.

THE CONFERENCE AND AGENDA

Henry Stimson proposed a return to the ICCC to hold a conference in conjunction with the ICCC.

MEMBERSHIP OF THE CONFERENCE

Paul Henshaw expressed regret that the ICCC had spent so much money. It was an important meeting also in the 50 year history of the Arctic Research Committee, and it had to be considered the situation in Eastern Europe.

It was unanimously agreed that it was a good and well organized conference. For that Henry Stimson was particularly grateful to Henry Stimson and Ruth Wiley as well as to Paul Henshaw and General Lord-Stimson. A list of members was submitted to these members of the ICCC.

There being no further business, the President closed the meeting. The case previously treated by all present for the importance of this matter had in the ICCC to be.

Příloha č. 10: Ukázka výběrového řízení do CJCR ve školním roce 2005/6

Výběrové řízení do CJCR ve školním roce 2005/6

Výběrová komise: Dr. Leo Pavlík (leo.pavlik@pedagogickymuseum.cz), Dr. Jilka
Lýska (jilka@quintek.cz), Uta-Maria Kevič (marieta@pedagogickymuseum.cz), Dr. Jana
Dobráková (jara.dobrova@pedagogickymuseum.cz), Jitka Petr Fygl
(fygl.jitka@pedagogickymuseum.cz), Stanislav Úmraček (stanislav.umr@pedagogickymuseum.cz)

komise k výběrovému řízení:

- učební učitelky Společnosti Křesťanů a Židů
- Zpravodaj Společnosti Křesťanů a Židů
- učitel učebny British Council v České republice
- prostřednictvím Internetového centra Společnosti Křesťanů a Židů a její spolupracovníci, kteří jsou v databázi BICZ
- prostřednictvím komerčního pracovníka studijní Evangelické teologické fakulty UK v Praze
- představitelé na následujících školách:
 - Evangelická teologická fakulta UK v Praze
 - Přírodovědná fakulta UK v Praze
 - Univerzita Karlova v Praze
 - Pedagogická fakulta UK v Praze

škola učitel pro školní komisi:

- představitelé na VŠ mimo Prahu, působící v zahraničí (např. v Klusech nebo v jiných městech)
- komise na univerzitách studijních partnerů VŠ a jejich školy (například v zahraničí)
- učitel učebny British Council – např. Univerzita v Praze, Univerzita Karlova v Praze (přírodní vědy, lékařská fakulta), Univerzita Jilky, Katolická fakulta, BICZ atd.

Podat odpovědi předkládatelům k výběrovému řízení k:
Pedagogické uč. 2